

وتاری (ستراتیژی ناو نیشان و پاش نه ته وه گهری له ئه ده بیاتی سه باح (ه نجه در) وچه ند سهرنج لك. . سه دیق سه عید وا ندزی

له و ماوانه ی وا بردوودا، چه ند نووسینا کی در ژم له باره ی ئه زموونی سه باح ه نجه در وهك شاعیر لك خو نده وه. له په راو لزی ئه و خو نده وانه دا، وهك خو نهر لك هه ستم كرد، ئه وانه ی خو نده وه ب شیعری ئه م شاعیره ده كهن (به خ شمه وه) ه شتا ز ریان ماوه له سنووری ئه زموونی شیعری ئه م شاعیره نزیک ببه وه. به ام ه نكه جیاوازی من له وه دا ب، كه من هه رگیز به و میت ده ی شیعری شاعیرانی تری پ ده خو ندر ته وه، شیعره كانی ئه م شاعیره ناخو نمه وه. له بهر ئه وه ی ئه زموون لكی جیاواز و تایبه ته، ب گومان پ ویستیشمان به خو نده وه یه کی تایبه ته. به دیدی من ز ربه ی ئه و نووسینانه، نه یان توانیوه له سنووری شیعره كانی سه باح ه نجه در نزیک ببه وه. ب نموونه: هه ند كیان باسی خه یا و خه یا سازی و و نه ی شیعری له شیعره كانی ئه م شاعیره ده كهن، له كا ت كدا ئه وه ی هه یه خه یا نیه، به كو وانین و ته ئویل لكی فیکریانه یه. هه ند كیان شیعری ئه م شاعیره ده به ستنه وه به ئاید ل ژیا و سیاست و ش و ز چه مکی دیکه ش.

هه کیمی مه لا سا ح، با نده به ا بهر و سه رکرده ده چو ن، له كا ت كدا نه ئاید ل ژیا، نه ا بهر و سه رکرده، نه حزب و حزب چیه تی، له ئه زموونی ئه م شاعیره جیاوازانووسه شو ن كیان نیه. ته نانه ت كاك هه کیم د ه شیعری (ده ریا سه ماکاره) سه ماکاره ی به سا زانی ل كدا وه ته وه، له كا ت كدا مه به ست ئه و جو ه و شه پ دانه ی ده ریا یه، كه شاعیر به سه ما چواندوویه تی. عه بدو ا ه حمانیش له كت به که ی خیدا به ناوی (بونیاتی گ انه وه) له باره ی ناو نیشانی ز وانه وه ده نووسا ت: (ز وان ئه و ده نك له یه یه كه ه نگی ه شه و له گه گه نم و ج دا شین ده ب و درو نه ده كر ا ت و تامی تا ه) نووسه ری كت به که، ل ره دا جیاوازی له ن وان (ز وان) و (زیوان) نه کردووه. ئه وه ی له گه گه نم و ج دا شین ده ب (زیوانه) واتا به پیتی (ی) نهك (ز وان) كه به مانای پاسه وانی گ استان د ا ت. ههروه ها ئه دیب نادریش له كت بی (گه انه وه ب ما ی یه که م) له

وتار ٲكيدا له باره ٲ ٲزموونى ٲم شاعيره ده نووس ٲت: (سه باح له قه ٲ ٲانى ٲ ٲناوه ٲ ٲكى و ٲ ٲ بابتهيدا نو قم بووه و شيعر له لايدا به دواى زماندا ده گه ٲ ٲت) مه گهر ناوه ٲ ٲك و بابته، له ٲ ٲى زمانه وه دروست نابن؟ ٲ ٲچه وانهى ٲ ٲچوونه كه ٲ ٲهذيب نادر، ٲه گهر سه باح ٲ ٲنجدهر خاوه نى ٲو زمانه نه بوايه، ٲ ٲستا نه شوناس، نه ٲزموونى تايبه تى ده بوو. گرفتى به ش ٲكى ز ٲرى شاعيرانى كورد له وه دايه، كه زمان ٲكى جياوازىيان نيه. شيعرى نيوى دووه مى ده ٲ هفتاكان، كه ٲ ٲنگدانه وه ٲ ٲ ناغى دواى هره سى ش ٲ ٲشه بخو ٲ نينه وه، ٲه گهر ناوى شاعيره كانى به سهره وه نه ٲ ٲت، وا ههست ده كه ين يه ٲ ٲزموون و يه ٲ زمان و يه ٲ گوتاره. ٲ ٲيه به ٲ ٲواى من له م ٲ ٲچوونه يدا (ٲهذيب نادر) و ٲراى گومان نه بوونم له تواناى نووسينى، به ٲام نه ٲتوانينه ٲزموونى ٲ ٲنجدهر ش ٲ ٲفه بكات.

ٲ ٲگومان ٲم ج ٲره بينينانه ٲ ٲ شيعرى ٲ ٲنجدهر ، نه ٲ به ماناى شيعرى ناگهن، به ٲكو به ج ٲر ٲك له ج ٲره كان، ماناى شيعرى ٲو شاعيره داه ٲ نهرهش ده ش ٲو ٲنن. ٲمه به و مانا يه نيه ٲزموونى شيعرى خو ٲ نندنه وه ٲ جياواز هه ٲ نه گرت، به ٲكو به و مانا يه ٲ ده ٲ ٲته ج ٲر ٲك له ت ٲكدان و ش ٲواندن ٲ مانا. له و س ٲنگه يه وه، دوايين وتار كه له باره ٲ ٲزموونى شيعرى سه باح ٲ ٲنجدهر خو ٲ ندمه وه، وتارى (ستراتىژى ناونيشان و پاش نه ته وه گهر ٲ له ٲده بياتى سه باح ٲ ٲنجدهر) بوو، كه (ديار له تيف) نووسيو يه تى و له ما ٲ ٲه ٲى سه نگينى (ده نگه كان) ٲ ٲاو ٲ ته وه.

وه ٲ خو ٲ نهر ٲك له ٲه راو ٲزى خو ٲ نندنه وه ٲ تاره كه دا، چهنده سهرنج ٲكى زمانه وانى و بابته يم لادرست بوون، كه به ٲ ٲواى من ٲ ٲويستيان به هه ٲ وهسته كردن و ٲ استكر دنه وه چ له چوارچ ٲ وه ٲ تاره كه به گشتى، چ له چوارچ ٲ وه ٲ ناونيشانى شيعره كانى سه باح ٲ ٲنجدهر يش به تايبه تى هه يه. كه بهرله و، چهنده خو ٲ نهر و ل ٲك ٲ ٲهر ٲكى ديكه ش، هه مان ديدى هه ٲ يان ٲ ٲ ناونيشانى شيعره كان هه بووه.

ٲم وتاره ٲ ديار له تيف له دوو ته وه ره ٲ سهره ٲى ٲ ٲكها تووه، به ش ٲكى ز ٲرى قسه كردنه له سهر چه مكى ٲ هخنه و زمان و شيعر و دنيا بينى شيعرى، كه ٲ هنگه هيج ٲه يوه ندييه كيان به ناونيشان و ٲده بياتى سه باح ٲ ٲنجدهر وه نه ٲ ٲت. چونكه زمانى شيعرى و شوناسى شيعرى ٲ ٲنجدهر، له دهره وه ٲه و ج ٲره بينين و ل ٲكدانه وان هه، ته وه ره ٲ دووه مى وتاره كه ش، قسه كردنه له باره ٲ ناونيشان له ك ٲى ٲزموونى ٲم شاعيره دا، كه نووسر به ستراتىژيه تى ناونيشان ناوى بردووه. به ٲ ٲواى من ناونيشان له شيعرى ٲ ٲنجدهر دا ، ك ٲ ده نه ٲ ستراتىژ، چونكه هه موو ستراتىژ ٲك ٲامانج ٲكى هه يه و كه ٲو ٲامانجه هاته دى،

ستراتیژییه که بوونی نام‌نځت.

به‌ام کځد، پښوېستی به کړدنه‌وه و لځکدانه‌وه هه‌یه و ته‌نانه‌ت زځرجار ئه‌و کځده هر ناشکرځته‌وه لای خوځنهر. شیعره‌کانی سه‌باح ه‌نجدهر به گشتی، له ځووی زمانه‌وه، شیعری ئاځځز و قووځ و پځ له وځنهی هزری و بیرین، که به هیچ شځوه‌یه‌ک ناچځته چوارچځوهی ئه‌و زمانه باوهی له شیعری شاعیرانی ترده هه‌یه. هر ئه‌مه‌شه ئه‌وانه ده‌خاته هه‌ځوه که ئه‌زموونی ه‌نجدهر ده‌خوځننه‌وه.

میتځدی خوځندنه‌وهی ئه‌زموونی شیعری کوردی به گشتی، پځ خوځندنه‌وهی ده‌قه شیعریه‌کانی ه‌نجدهر ناشځت، چونکه ئه‌و شاعیره، زمانځکی تایبته و ناوه‌ځځکی تایبته و دنیا‌بینیه‌کی تایبته‌ی شیعری هه‌یه، که هه‌موو ئه‌مانه دواچار پښوېستیان به خوځندنه‌وهی نا باویش هه‌یه. پځگومان هر خوځنهرځچن ده‌وانځته شاعر و چ مانایه‌کی له هزری خځی پځ ده‌دات ه‌نگه ئاسایی بځت، به‌ام کاتځ ده‌ته سر مځژوو، قځناغی شیعری و ئه‌زموونی شاعیران، ده‌پځ به تځه‌زینه‌وه پځوانځته شاعر و ئه‌زموونی شیعری به گشتی. ده‌پځ ئه‌و ئه‌زموونه، له ځووی مځژوویی و زه‌مه‌نیه‌وه، پځلځن بکات و خاسیه‌ت و ئه‌دگار هونه‌ریه‌کانی له یه‌کتری جیا بکاته‌وه. کاتځ نووسهرځ ده‌ځځت: (شاعیرانی دواي ځاپه‌ځین فځځمی زمان نوځ ده‌که‌نه‌وه) ده‌پځ ئه‌و فځځمه ده‌ربخړت و به شځځقه‌ی شیعری پیشان بدرځت. چونکه هیچ قځناغځ هځنده‌ی دواي ځاپه‌ځین، شیعری کوردی تځدا پځ ئهرزش و پځ به‌ها و پځ ناوه‌ځځ نه‌بووه، به تایبته‌ی له‌لای ئه‌و نه‌وه‌یه‌ی که خځی به نوځ ده‌ناسځنځ. پځیه قسه‌کردن له باره‌ی ئه‌زموونی شیعریه‌وه، پښوېستی به هه‌ځه‌سته و ځامانی ورد هه‌یه، پځ ئه‌وه‌ی ماهیه‌تی شاعر له و قځناغانه له یه‌کتری جیا بکه‌ینه‌وه. له وتاره‌که‌ی دیار له‌تيفدا، چه‌ند گوزارشت و ده‌ربځینځ ههن، که پښوېستیان به ځاستکړدنه‌وه‌یه.

به تایبته‌تیش کاتځ له سهره‌تای وتاره‌که‌یدا باسی زمان به گشتی و زمانی شیعری به تایبته‌تی ده‌کات. دیار ده‌نووسځت: (زمان که‌رسته‌ی گه‌وره‌ی فاشیزمه، با جیاوازی بکه‌ین له نځوان زمانی پیس و زمانی ه‌خنه‌دا، ه‌خنه‌گرانځ ههن زمانی سووکایه‌تی به زمانی ه‌خنه تځگه‌یشتوون) سهره‌تا، ده‌پځ بپرسین مه‌به‌ست له زمان و فاشیه‌ت چیه؟ ئایا نووسهر فاشیه‌ت وه‌ک چه‌مکځکی سیاسی و هزری و بیرځکی نا مرځبیانه به کاردځنځت، یان مه‌به‌ستی فاشیه‌تی ئه‌ده‌به؟ ئه‌مه له‌لایه‌ک، له‌لایه‌کی دیکه‌وه ئایا زمان که‌رسته‌ی گه‌وره‌ی فاشیه‌ته؟ فاشیه‌ت چیه؟ کځ دروستی ده‌کات؟ پځگومان نکځځی له‌وه ناکرځت که

زمان ٲٲٲٲ کی سهره کی و بنه ٲٲتی له ژیانی مر ٲٲدا ههیه و تاکه
 خاسیه تی جیاکردنه وهی مر ٲٲشیه له بوونه وه ره کانی تر، به ٲٲام ده ٲٲ
 بزانیان زمان هه موو بوون ٲٲ کی مر ٲٲ ٲٲیه و ما ٲٲی بوونیش نییه. چونکه
 نه گهر بوونی مر ٲٲ ٲٲهستینه وه به بوونی زمان، نه و کات ده ٲٲ ٲٲرسین
 نهی نه وانهی زمانیان نییه چٲٲن گوزارشت له بوون و هزر و
 ٲٲوانینه کانیان ده کهن؟ چٲٲن ده توانن کٲٲنتاک له گه ٲٲ ده وروبهر و
 نه وانیتر و ژیان به گشتی بهستن؟ ٲٲیه دواچار زمان ههر ته نها نه و
 گه یه نه ره یه، که ده رب ٲٲینه کان ده گه یه نه ٲٲت، له وه زیاتر له ئاستی که سی
 و کٲٲمه ٲٲیه تییدا، هیچ بایه خٲٲ کی دیکه ی نییه. هاوش ٲٲوهی نه و هٲٲه
 ته ووی کاره با ده گواز ٲٲته وه. که هٲٲه که بوونی نه بوو، مانای وانیه
 کاره با که بوونی نییه. ٲٲیه هزر له ٲٲشه وهی زمانه. زمان نا ٲٲته
 ٲٲناسه و شوناس ٲٲ مر ٲٲ، به ٲٲکو چی له پشت نه و زمانه وه یه، نه وه
 دواچار ئاگایی و هوشیاری و ژیری مر ٲٲ ده رده خات. زمان
 ٲٲنگدانه وهی نه و هزارانه یه که مر ٲٲ هه یه تی. وه کٲٲن سورات ده ٲٲت:
 (قسه بکه تا بزانه کٲٲی) قسه کردن لٲٲره به مانای نه وه نییه چی
 ده گوتر ٲٲت، به ٲٲکو به مانای نه وه یه چی ده ٲٲت، چونکه نه وه هزره له
 پشت قسه کردن وه ده وه ست ٲٲت و ئامازه به زمان ده کات چی ٲٲت و چی
 ده رب ٲٲت. ٲٲیه به ستنه وهی هه موو لٲٲکدانه وه یه کی ژیان و هه موو
 ئامازه یه کٲٲ به زمان تٲٲز کی هه ٲٲیه. نه وه زمان نییه مانا دروست
 ده کات و شوناس به شته کان ده دات، نه وه هزر و بیری مر ٲٲه، دیارده و
 توخمه کانی ژیان، ده خاته چوارچٲٲوهی زمان ٲٲ کی ئامازه ٲٲدراوه وه.
 نه مه که به رد ٲٲک، دار ٲٲک، ئاو، ئاگر و ده یان و هزاران شتی تریش
 ده ناسینه وه و گوزارشتیان لٲٲ ده کهن، چونکه له بیرماندا نه و
 توخمانه ناو ٲٲکیان هه یه و ٲٲیانی ده ناسینه وه. مه گهر مر ٲٲ کی (که م
 ژیر) نه گهر زمانیشی هه ٲٲت، ده زان ٲٲت خٲٲزان، ته کنه لٲٲژیا، فٲٲه و
 سه دان شتی تر چین؟ ٲٲیه ده ٲٲ بزانیان زمان به ره مٲٲنهری هیچ تٲٲز کی
 فیکری نییه، به ٲٲکو گه یه نه ره که و له ٲٲگه یه وه چی له هزارانه
 ده یه نه ٲٲت. فاشیه ت، هزر و بیرکردنه وه و تٲٲگه یشتنی فاشیانه یه
 ٲٲ مر ٲٲ. که زمان ٲٲ کی فاشی هه بوو، ده ٲٲ ٲٲشتر هزر ٲٲ کی فاشی بوونی
 هه ٲٲت ٲٲت. نازییه کان و فاشیه کان، که هزاران و ملیٲٲنانیان له
 نه ته وه و ٲٲه گز و ئایینی جیاواز کوشت، چونکه ٲٲوایان و ابوو
 نه مانه مر ٲٲ ٲٲن و مافی بوون و ژیانیان نییه. فاشیه ت به ره می
 زمان نییه، به ٲٲکو به ره می بیرکردنه وه یه که، که فاشیانه ده ٲٲوان ٲٲته
 هه موو شت. زمان که رسته ی گهره ی فاشیزمه، ده رب ٲٲین ٲٲ کی ٲٲ مانا و نا
 با به تییه و لاساییکردنه وه یه کی زه قی گوزارشته کانی (به اختیار عه لی)
 شه له نووسیندا، که ساٲٲان ٲٲه که نه وه یه کی گه نجی نه مه ی به و دروشمانه
 مه ست و حه یران کردوه به تایبه تیش له نه ده بدا.

ئەو ئەگەر مەبەستى ئەو زمانە بىت كە بارگاۋىي دەكرىت بەو چەمكە سىياسى و نا مرىيانە، ئەوا لە پىشدا بىركردنەو و وانىنكى فاشىيانە ھەيە، دواتر زمان دەبىتە كەرسىتەيەك بى گەياندى ئەو ھزرە فاشىيە. ئەو نووسەرانى پىشتىگىريان لە ھزرى فاشىيەت و نازىيەت و بەعسىزم دەكرىد، بەرلەوھى ھەگىرى زمانىكى فاشىيانە بن، ھەگىرى بىر و بىركردنەوھىكى فاشىيانە بوون. ئىدى زمان دەبىتە ھەنگدانەوھى ئەوھى لە ھزرە ھەيە. مرىق بىوا بە ھەر ئايدىا و ئاين و فەلسەفەيەك بىنەت، لە ىى زمانەوھ ئەو تەگەيشىنەى بى دروست نابىت، لە بىرو بىوا و باوھ بوونەوھ بىى دروست دەبىت. بىيە ئەگەر فاشىيەت ۋەك ھزر بوونى نەبىت، زمانىش ۋەك كەرسىتەى گواستەوھى ئەو ھزرە فاشىيە بوونى نابىت. مەگەر مرىق بە ھزر بىر دەكاتەوھ يان بە زمان ؟ لە بەرامبەر زمانى ھەخەدا ھىچ زمانىكى پىس نىيە، چونكە زمانى ھەخەگرتن، ناچىتە نىو چوارچىوھى بەراوردكارى بە زمانەكانى تر. ئەمە بەو مانايە نىيە كە لە بەرانبەر زمانىكى باا و جوان و ئاست بەرز بى دەربىين، زمانىكى زىر و ئاست نزمىش نەبىت، بەىكو بەو مانايەى ھەر بە ناو ھەخەگرىك زمانى پىس بە زمانى ھەخە بزانبىت، ئىدى لە بنە ھەتدا ھەخەگر نىيە و سادەترىن بنەماى ھەخەگرتنى نىيە، كە ئەويش ئاكارى زمانە لە دەربىين.

ئىدى ديار لەتيف ئەوانە بە ھەخەگر دەزانىت، ئەمە كەشى خىيەتى. دەبى خوئەنەر لە ىى بونىيادى زمان و ئامازە و مەدلولاتەكانى، كەسىيەتى ھەخەگر بناسىتەوھ و شكى و سەنگى نووسىنەكانى بزانبىت. ئەوھى زمانىكى پىسى ھەيە، بە دىنبايىيەوھ ھەگىرى ئەقىلىكى پىس و كەم زانىشە. ھىچ ھەخەگرىكى ورد و بە سەلىقە و جددى، بىواى بە زمانى پىس نىيە. زمانى پىس زمانىكە زىر لە ئاستى ھەخەگرتن نزمترە. ھەخەگرتن كۆلتوور و تەگەيشىنەى خىيەيە. ھەخەگر كەسكە دەبى خاوەنى چەندىن تايىتمەندى ئاكارى و ھزرى و كەسى و ئەدەبى بىت. ھەخەگر، ئەگەر پاشخان و تەگەيشىنەىكى فراوانى ھزرى و ىى شىبىرى و زمانەوانى ھەبوو، پىويستى بە زمانى زىر نىيە بى دەربىين و گوزارشتكرىد لە بىچوونەكانى. ئەوانەى زمانى پىس بە زمانى ھەخە دەزانن، لە ىستىدا ھەخەگر نىن، چونكە لىدان و شكەنەوھ و سەينەوھ ئەرك و كارى ھەخەگر نىيە و ئامانجى نووسىنەكەشى نىيە. بە داخوھ لە نەوھندى ئەدەبى و ىى شىبىرى كوردىدا، نووسەرانىكى زىر كار لە سەر ئەوھ دەكەن، كە ھەخەگر ۋەك كەسكى بەد و ھەخەش ۋەك زمانى زىر و پىس بناسىنن. بىيە پىمان واىە لە بەرانبەر زمانى ھەخەدا، زمانى پىسىش ھەيە. نووسەرانى ئىمە ىاھاتوون ستايىش بكرىن، پەسنى ىىمان وچىىك و شىعرە بى

مانا کانیان بدرت.

کات خو نهر کیش سهرنجه کانی ده خاته وو و هه کانیان دیاری ده کات، په ست و توو ه و نیگه ران ده بن و ده که ونه کار دانه وه یه کی دهروونی وا، که چ نیان بو ت به و ش وه یه له ه خنه و کولتووری ه خنه گرتن ده دو ن. هر زمان ک زبر بوو، به هیچ ش وه یه ک زمانی دنیای جوانی ئه ده ب به گشتی و کولتووری ه خنه ش به تایبه تی نییه. نه وانیه له په راو نزی نه و زمانه وه به ت گه یشتنی خ یان ه خنه ده گرن و ده نووسن، هیچ په یوه ندیه کیان به دنیای ه خنه وه نییه. زمانی ئه ده ب، زمانی ئستاتیکا و مانا و بابه ت و گه یان دنه. زمانی شیعریه ت و چ ژ و جوانیه. هر گیز زمان کی پیس له ک نس پتی ه خنه دا ج گه ی نا ب ته وه. ب یه دانانی زمان کی پیس له به ران به ر زمانی ه خنه دا، ب ئا گایه له ه خنه و زمانی ه خنه گرتن.

به ب وای من، نووسهر چونکه زمان له چوار چ وه ی چه مکه گشتیه که ده بین ت، ئیدی وانگه یه کی گشتگیری ب زمان هیه و تا اده یه ک جیاوازی له ن وان ئاسته کانی زمان له ئه ده ب و ووبه ره ک مه ایه تییه که ناکات. نه و ده نووس ت: (زمان که رسته یه کی شیعریه، به هی زمانه وه ده توانین ده ق به ره و ئاسته کانی خراپ، باش، باا ببه ی) له استیدا، ده ق ک نییه به ناوی خراپ، باش، باا، هر ده ق ک خراپ بوو، مانای وایه له بنه ه ته وه شوناسی ده قی نییه. شیعرله ک مه ک ه گز و بونیادی هونه ری پ کها تووه، هه موو نه م ه گه زانه، دوا جار شوناسی ده ق به سهریه که وه ته واو ده کهن. نه م ج ره نه تم سفیر و ن زبه ندیه، ه نگه ب کاا و شمه ک و کوا یتی کاا کان گونجاو ب ت، به ام ب ت کستی شیعی، ل کدانه وه یه کی هه یه. هه به ته نه مه به و مانایه نییه که ده قی لاواز و نا هونه ری نه ب ت، به کو به و مانایه شوناسی ده قی شیعی به تایبه تی و نه ده بیش به گشتی، ناخر ته پا ه ده ق ک که خراپ ب ت. ت کست، هه گری یه ک ج ره شوناس و پ ناسه یه، یان شیعره، یان شیعر نییه، یان مپانیای دروستکه ر له مپان نییه، له و نه وندا شوناسی س یه م نییه. چونکه ت کستی نه ده بی کاا نییه تا کو به پی ج ر و نرخ و ک مپانیای دروستکه ر له یه کتری جیا بکر نه وه، به کو شیعر شیعره، له ده ره وه ی شیعر ور نه یه ک هیه، ساده گ پی و وانینی ب مانایانه هیه و ناوی ده ن ن شیعر، وه ک نه و گهره لاوژ یه ی نه م لای به ش کی ز ری نه و نه وه یه ده بینر ت، به ام دوا جار نه مانه شیعر نین. هر ده ق ک ئاست کی باای له زمان و ده رب ین و بونیادی هونه ری نه ب ت، ناچ ته خانه ی ت کسته وه. شیعر، کاا و شمه ک نییه باش و خراپ و ئ رگینا ی هه ب ت.

نووسهر هر له باره ی زمانی شیعریه وه به رده وام ده ب ت و ده نووس ت: (ب نه وه ی ل کردن و سهرکه وتن کی ته ندروستانه له شیعر دا

هه نځاو بندۍن، ده بټ بايه ځکۍ فره به وټنهۍ شيعری بدهۍن، وټنه
 بټۍهۍ پشۍتي شيعره) با پېرسين، ئايا شيعر تهنهۍ وټنهۍ هونهری و
 خهۍيا ځکړدنه؟ ئهم ئيشکاليه ته له ټگهۍشۍتنی شيعر به تايبه تيش له
 ئهموونی شيعری سه باح ټهنجده ردا، يه ځکه له هه ټه ميتۍديا نهۍ
 پټش (ديار) که سانی تریش که هه وټی خو ټندنه وهی ئهموونی ټهنجده ريان
 داوه ټی که وټوون. کور ټکړدنه وهی شيعر له وټنهۍ شيعريدا،
 ټوانگهۍه کی سادهۍ شهسته کان و هه فتاکانی سه دهۍ ټا بردووه بټ شيعر.
 شيعر له ټستادا (به تايبه تی شيعره کانی ټهنجده ر) وټنهۍ هونهری
 نين، به ټکو هزر و ټوانين و قوو ټايی فيکر و مه عريفه ن. شاعيران ټک
 هه ن له ئهموونی شيعری ځياندا، هيچ بايه ځک به وټنهۍ شيعری
 ناده ن، که چی شاعری دیار و جياواز نوو سيشن. وټنهۍ شيعری به شکی
 بچو وکه له بينای هونهری ده قی شيعر. ئهو سه رده مه به سه رچووه،
 خو ټنهر له کۍ ده قۍ کی شيعريدا، وټنهۍه کی هونهری به لاوه گرنگ بټ.
 ئه گهر شيعر به تهنهۍ خهۍيا و وټنه و ټمانسيهت بټ، ئهوا که س
 نام ټن ټه وه شاعیر نه بټ. وټنه به شکه له شيعر، به ټام له شيعری
 ټستادا، وټنه ئهو بايه خهۍ نه ماوه.

له ئهموونی ټهنجده ردا، وټنه و خهۍيا ټکی شيعری بوونی نييه، ئه وهی
 هه يه ټامان و ټه هزرينه بټ بوون و ژيان و ديارد هکانی ژيان.
 په يوه ندی خو ټنهر له گه ټ شيعری ئهم شاعيره دا، په يوه ندی وټنه و
 خهۍيا نييه، به ټکو په يوه ندی گومان، پرسيار و ټامانه. ئهو کات ټ
 باسی (ژيانی دووبارهۍ ئاده م و بانگه واز بټ گټ هه ټکه ن و تاج
 سه رگران ده کات و ساۍی سفر) و ده يان گوزار شتی دیکه ش ده کات، بټ
 ئه وه نييه خو ټنهر چټی ټټ بينۍت، به ټکو بټ ئه وه يه ناچار به
 بير کړدنه وهی بکات و له ځی پېرسۍت که ژيانی دووبارهۍ ئاده م چيه؟
 تاج بټ سه رگران ده کات؟ ئه وهی ټره دا بوونی هه يه، قوو ټايه کی
 واتايی و شيعريه که خو ټنهر به ئه سته م پۍی ده گات نه ک وټنهۍ
 شيعری. شيعره کانی گټ ران، ته زين له وټنهۍ شيعری جوان و ټمانسی و
 سه رنج ټاکۍش، به ټام له ئهموونی سه باح ټهنجده ردا، ئهمه بوونی نييه
 و هه ردو وکيشيان دوو شاعری جياوازن. وټنهۍ شيعری ټاگوزهر و
 کاتييه، وه ک چن نيگامان ده که وټه سه ر وټنهۍه کی فټ ټ و دواتر له
 بیری ده که ين، وټنهۍ شيعریش به هه مان شټ وه يه، چونکه نا بټ ته
 سه رچاوهۍ پرسيار و گومان لای خو ټنهر. بټ گومان ئهمه به و مانايه
 نييه، وټنهۍ شيعری به شکی سه ره کی بونيادی شيعری نه بټ، به ټکو به و
 مانايه يه که وټنه بټ بټۍهۍ پشۍتي شيعر نييه. بټ يه به سته وهی وټنه به
 ئهموونی هه موو شاعيران، ټټريکۍ کی هه ټهۍ خو ټندنه وهی شيعره.

شاعيران ټک هه ن، شاعری وټنه و خهۍيا نين، به ټکو شاعری گومان و
 پرسيار و ټامانن که ټهنجده ر يه ځکه له وان. که واته گه يشتن به

قووایی شاعر، په یوه نډی به وښهوه نییه. وښه سوداسه ری له گه س زدايه نهك هزر. هه موو شاعر ك له چوارچووهی وښه شاعریدا ناخوښ ته وه. شاعرۍ ئستا شاعرۍ وښه هونه ری نییه، به كو شاعر كه ئاراسته كی به ره و خوه، نهك نیشاندانی وښه گشتیه كه. هر له په راوړی زمانی شاعریه وه، نووسر له وتاره كیدا به رده وام ده بټ و ده نووسټ: (شاعر به به راورد به مان و چي ك، مهودایه كی ئازادانه و به رینتری ب گوتن په نییه) هر خو ښه ر ك كه م ك ئاشنایه تی به دنیای شاعر هه بټ، ب چوونی له و شوه یه ده رنا بټ، چونكه ك په چووانه ی ئه وه یه كه نووسر ده ی بټ. هیچ ژانر كی ئه ده بی وه كو شاعر، فهزایه كی كراوه و ب سنووری نییه ب وتن. هیچ ژانر ك وه كو شاعر، ووبه ر كی گه وره ی نییه ب ده رب ین و و ښا كړدن. چونكه له شاعر دا، زمان سه ربه سته، ئه وه نییه نه توانین هه موو شت ك له شاعر دا ب ین.

ده ش له چي ك و ماندا خا ك ب ك تایی زمان هه بټ، چونكه له دوو ژانره دا، زمان به ستر او ته وه به كرداری گ ښه وه، هه موو گ ښه وه یه كیش ده سپ ك و دواچار ك تاییه كیشی هیه، ب یه ك تایی ووداوه كان، ك تایی زمانی گه یان دنه. به ام له شاعر دا، سنوور ك نییه ب ته و او بوونی زمان، چونكه له بڼه ه تدا زمان گ ښه وه نابینټ، به كو ه گز كی كراوه یه له ده قدا. ئه گز زمان و ووبه ری شاعر مهودایه كی سنوور داریان هه بټ، ئه و ه گز ك به ناوی ده قی كراوه، یان شاعرۍ كراوه بوونی نه ده بوو.

مانا له شاعر دا به ستر او ته وه به زمان، هر كا ت ك زمان سنوور كی ب دیاریكرا، ئیدی مانا كانی شاعریش له و سنوور ده قه تیسه ده بن. له كا ت كدا یه ك ك له خاسیه ته سه ره كیه كانی ده قی شاعرۍ دا ه ښه رانه ئه وه یه، كه مانا تیایدا ناگاته خا ی ك تایی. دیار كه نووسینه كی له باره ی ئه زموونی ه نجه ره وه یه، ده بوو ئاگایی ئه وه ی هه بوایه، كه ئم و انینه ی ئه و ب شاعر و ئه زموونی ه نجه ره، ت و انینی هه ه و باون، چونكه له شاعرۍ ئم شاعیره دا، مهودا نهك هر بوونی نییه، به كو شاعر و زمانیش سنوور كی دیاریكراویان نییه. سه رنج له قه سیده ی (ز و ان) بدهن، كه هه ند ك به هه به مانه شاعر تی گه یشتوون، چونكه ه گزه كانی مانه شاعر، پشتر له ئه زموونی شرك ب كه س و له دوو سروودی ك ویی بوونی هیه، ب یه ز و ان یه كه م هه ناسه ی شاعرۍ در ژه له م ژووی شاعرۍ كوردیدا، كه شاعر ك بتوانټ به و پشوو در ژیه وه شاعرۍ پ ښه نووسټ.

له ز و ان و ئه زموونه كانی دیکه ی ه نجه ردا، مهودا نهك هر بوونی نییه، به كو مانا و ده لاله ته شاعریه كانی ش تا ئستا به شاراوه یی ماونه ته وه، چونكه وهك ئا ما ژه مان پ كړد، هر شاعر ك مهودایه ك و

ٲووبهرٲكى بٲ تٲگه ٲشتن هه بوو، ئيدى ماناى شيعرى و دهلاله تى شيعرى تهواو ده بٲت. بٲيه نووسهر ده بوو بزانه ت له شيعردا مهودا ديارىكراو نيه. ئه مه بٲ ٲٲمان و چيٲٲك و حيكايهت ده شٲ، به ٲام بٲ شيعر، تٲنه گه ٲشتنه له دونياى شيعر. له بهر ئه وهى له چيٲٲك و ٲٲماندا گٲٲٲانه وه بوونى هه يه كه كٲتايى ٲووداوه كانه، به ٲام له شيعرى كراوه دا، مهوداى بهر ينتر و ئازادتر بٲ دهر بٲين و دنيا بينى شاعير هه يه. هيج ژانر ٲك هٲندهى شيعر بٲ سنوور و مهودا نيه.

شٲٲقه و بٲچوونه كانى نووسهرى وتاره كه، له باره ي شيعر و ناساندنى زٲربه يان ساده و نا بابه تى و ٲاگوزه رن. ئه وه هه ٲده دات ٲٲناسه يه ك بٲ شيعر دابتابا شٲت، بٲ ئاگا له وهى كه شيعر ناچٲته نه ٲو چوارچٲوهى هيج ٲٲناسه يه كه وه. به تايبه تيش ئه وه ناساندنه بٲ ئهر زشانه ي ئه وه بٲ شيعر ده يان ٲٲت. به درٲژايى وتاره كه ي، گوزارشتى سه يرو ٲٲناسه ي نام ٲ ده داته ٲا ٲ شيعر، كه من وهك خو ٲنهر ٲك كه سه دان شيعر و بابه تى شيعريم خو ٲندٲته وه، ٲٲشتر نه ميستووه. ئه مه وٲراى ئه وهى كه له وه ناساندنه يدا، ٲه چاوى هيج يه كٲتى و ٲه يوه ندييه كى بابه تى و ٲسته يى نه كردووه. ئٲمه بٲ ئه وهى هزرى خو ٲنهران ٲهرش و بٲاو نه كه ين، له چوارچٲوهى چه ند ٲه ٲه گراف ٲكدا ئه وه بٲچوونانه ي ديار له باره ي ٲٲناسه ي شيعره وه ده ريان ده بٲٲت ده نووسينه وه، دواتر كٲم ٲنتى خٲمانيان وهك خو ٲنهر ٲكى ئاسايى شيعر له باره وه ده ده ين. نووسهر له چوارچٲوهى وتاره كه يدا، به گشتى له باره ي شيعره وه ده نووسٲت:

(ههر چٲن بٲت شيعر ناتوان ٲت ٲه نا ببا ته بهر گٲٲٲانه وه يه كى ٲه خشانى نا شيعرييه ت، ده قى شيعرى ههر چه نده هزر به ره مه ٲنهر بٲت، هٲشتا ناتوان ٲٲ بخته سنوورى ٲه تيبوونه وه، ٲاش شيعرييه تى ٲسته ئه وهى دٲت ٲٲمه، شيعر نه ٲٲشكه وتنه نه دواكه وتوويى، هيجيان نيه، شيعرى كٲن يان تازه، خاوه نى دوو جٲر ٲٲمه، ٲٲمى ناوه كى و ٲٲمى ده ره كى) ئه مانه ئه وه گوزارشتانه ن، كه نووسهر له باره ي شيعره وه له شو ٲنى جياجياى وتاره كه ي ده ريان ده بٲٲت و ئٲمه بٲ ئه وهى هزرى خو ٲنهر ٲهرت نه كه ين، له چوارچٲوهى كٲٲله يه كدا دامانا ون. ديار ئه گهر چى له باره ي ئه زموونى ٲه نجه ده ره وه ده دو ٲت، به ٲام گرفته كه له وه دايه هه موو ئه وه سهرنج و تٲٲوانينا نه ي ده ريان ده بٲٲت، بچووكترين ٲايله ليش به شيعرى ٲه نجه ده ر نا يان به ستٲته وه.

بٲ نموونه: شيعره كانى ٲه نجه ده ر به گشتى، شيعرى ئالٲز و شاراو ه و مانا تيا ياندا له قوو ٲاى ده ق دايه و به ئه ستم به مانا ده گه ين، به ٲام له ٲا ئه وه زمانه ٲسك و كٲد ئامٲز و چٲه شدا، ٲه تيبوون ٲكى زٲر له زمان ده بينين. ئه وه له شيعره كانيدا باسى (ئه فسانه، ئاين، ٲوحيان ييه ت، سرووشت، مٲژوو، گهردوون) ده كات، به زمان ٲكيش كه ٲه هه ندى ٲه تى و مٲژوويى تٲدايه.

په تیږوون به مانای ساده بوونه و نایه، به ټکو په تیږوون ه ښتنه وې زمانه له و چوارچ ټو و فره نگیه که زمانې پ ټ د ناسر ټو و هاوکات بارگاویکړدنیه تی به مانای شراوه. شاعر هر چه نده هر بئافر ټ، ناتوان ټ پ ټ بخاته په تیږوونه، ټ گه یشتن ټ کی ه ټ یه ب ټ شاعر. ټ سپ، یه ک ټ که له و گیاندارانې که وه ک سمبول ټ ټ ناماده یه کی ز ټ ری له شاعرې سه باح ټ ه نجه رد ا ه یه و له هر ده ق ټ کیش ده لاله ته ب ټ مانایه ک. مه گهر ټ سپ که ه ټ مای جوانی و به ه ټ زی و ټ ه س نه ټ تی ه له م ټ ژووی نه ته و یی ټ مه دا، وشه یه کی ټ ه س نه نیه؟ (که وانی لانک) و (ملوانکې م ټ خه ک) و (به روانکې نه خشاو) و (شیرد ټ ش) که له شاعرې ټ ه نجه رد ا ها توون، وشه یه پته تی و ټ ه س نه و که له پووری نین؟ ده کړ ټ لم ټ ووه و نموونه یه کی شاعرې ټ هم شاعیره ب ټ نینه و، که ه ټ گری مانای قوو و له و چوارچ ټ وې زمان ټ کی په تیشدایه. شاعر له د ټ ه شاعر ټ کیدا ده ټ ټ ت: _

با ټ نده له هوای پاراودا با ټ ته و او ده کا ته و.

ټ هم دهر ب ټ ینه شاعریه له ئاستی زماندا، ساده بوون و په تیږوون ټ کی ز ټ ری پ ټ و د یاره، به ټ ام مانا له م دهر ب ټ ینه شاعریه دا، شراوه و په نهانه و ده لاله ټ کی دیکه یه یه.

با ټ نده _ مر ټ ف

هوای پارا و سهر به ستی

با ټ ته و او ده کا ته و _ له فه زای ئازادی و سهر به ستیدا، مر ټ ف تا ټ و په ټ ی سهر به سته له دهر ب ټ ینه کانی.

یاخود له د ټ ره شاعر ټ کی تر دا ده ټ ټ ت: _

پووشی قه راغی ټ ټ گا خه و ټ وون..

ټ سپ به ماتی به ته کیاندا ده ټ وات..

ټ سپ، ه ټ مایه ب ټ ه ټ زو خ ټ راگری و ټ ه س نه یه تی، ل ټ ره دا به مانای هه موو ټ و شو ټ ن بزکراوانه د ټ ت، که له خا ک و نیشتمانی خ ټ یان هه ټ ک ټ ټ دران و ټ نفال کران. ټ سپ ل ټ ره دا، به مانای که سی ش ټ ټ شگ ټ ټ و ټ ا به ر نیه، وه ک ټ وې (حه کیمی مه لاصا ټ ج) ټ ی گه یشتووه، چونکه نا ب ټ بیرمان بچ ټ ت، که س ټ و و نده ی ش ټ ټ شگ ټ ټ ه کانی دو ټ ټ، خا ک و مر ټ ف و هه موو پیر ټ زیه کیان ب ټ به ها نه کرد. مه به ستی ټ ه نجه رد ی شاعیر، ټ و هه ژار و داماو و په رپووتانه ی گهر میان و گشت شو ټ نه کانی دیکه ی کوردستان، که ټ نفال کران و له ژینگه و نیشتمانی ټ استه قینه ی خ ټ یان دا ب ټ ټ ندران. شاعیر، له ټ ټ په تیږوونې زمانه و، به قوو ټ ی گوزارشت له کاره سات ټ کی گه وره ی نه ته وې ده کات. ټ زموونی شاعرې

سه باح هنجدهر، تهزيه لهو شيعرانهي که له زمانه کي په تيدا مانايه کي قوو ډېر ده بڼت. نه مه له کات ډکدا شيعري هنجدهر به به راورد له گه شيعري هم مو شاعيرانی تر له ووي زمانه وه، شيعري سټک و ټاليز و داخراون. ئيدي نازانم وهسفه کي ديار بڼ شيعر که ده بڼت:

(ده قی شيعري هر چه ند هزر بهر هم مه ښه ربڼت، هشتا ناتوان ټ پڼ بخاته په تيبوونه وه) له کوډا جگه کي ده بڼته وه؟ له م ډېر بڼينه شيعرييه دا، له وڼنه کي په تي زماندا، شاعير گوره ترين پرسی نه نټل ټی که نه ویش په يوه ندي مرغه به شو ڼ و زډی ټ استه قينه ی ځي په تي باس ده کات. نه وهی له زمانی شيعردا گرنگه واتايه. ئيدي نازانم شيعر ناتوان ټ پڼ بخاته سنووری په تيبوونه وه، چ مانايه کي هه يه؟ دواتر شيعر نه پڼشکه وتنه نه دواکه وتن، چ مانايه کي هه يه؟ ئيا شيعر ته کنه لږيا و زانستی پزیشکی و ته لارسازيه، تا پڼشکه وتن و دواکه وتنی هه بڼت؟ نه م جڼره ناساندنه بڼ شيعر، له هژاري فیکري و زمانه وانی هاتوون. ده نا کهس شيعر به ته رازووی دواکه وتویی و پڼشکه وتوویی پڼوانه ناکات. شيعر، به پڼی قڼناغه مڼژووييه کان گڼرانکاری به سرداها تووه، به ټام نه مه به و مانايه نيه شيعر کڼن ده بڼت يان پڼش ده که وڼت. تا ئستا که نزیکه ی چوار سده به سهر شيعري شاعيرانی کلاسيک ټ په ټيوه، شيعره کان کڼن بوونه؟ هيچ کهس بوڼری نه وهی هه يه شيعري نالی به شيعري دواکه وتوو بزانه بڼت؟ هاوکات له شيعردا شت ټک نيه به ناوی فڼم می ناوه کي، شيعر وه پڼکها ته يه کي زمانه وانی و هونه ريی، له فڼم و ناوه ټک پڼکها تووه. ناوه ټک کي شيعریش گوتار و ماناو ټيتم و مڼسيقای ناوه وهی شيعري ده گرڼته وه. ئيدي فڼم و ناوه ټک، هنگدانه وهی نه و که تواره هزري و کڼمه ټايه تيی و فرهه نگیيهن، که شيعري تيايدا له دايک ده بڼت.

نووسهر به رده وام ده بڼت و ده نووس ټ:

(هم مو شيعر ټک چنراو کي زمانه وانیيه و خزمهت به ټسته سازيی زمان ده کات) نه و ټوونی نه کرد ټته وه مه به ست له ټسته سازيی زمان له ووي ټزمانيه وه يه يان واتا و مانا؟ شيعر و هر ده قڼکي دیکه ی نه ده بی، بهر له هم مو شت ټک پڼکها ته يه کي زمانه وانیين که له ټسته و وشه پڼک هاتوون. دواچار زمان، پڼکها ښه ري سهره کي هر ده قڼکه، به ټام نه مه مانای نه وه نيه که شيعر خزمهت به ټسته سازي ده کات وه نه وهی ديار نووسیويه تی، به پڼچه وانه وه شيعر لادان ټکي زمانه وانیيه له ئاستی زمان و هزر و بيرکردنه وه، دواتریش و ټناکردن و ډېر بڼين. نه گهر شيعر به ټسته سازيی ټ بگه ين، نه واهيچ جياوازييه ک له ټوان قسه و وشه و ټسته و په هگرافي شيعريی نام ټنټ. شيعر دواچار شيعره به

هه موو ئه و هگزه هونه رییانه ی بینای هونه ری ده ق پکده ه نن. زمانیش هگزه کی سهره کی شیعره، به ام نه ک له ئاستی هسته سازیدا، به کو له ئاستی گوتار و مانادا. به چوونه کانی دیار له و وتاره یدا، به چوونی په ش و به او و نا ئرگانیکین. ئه و هیه ک ده رده به ت، دواتر به به ئه وه ی له ئاستی ناوه ه و گوتاردا ئه و هیه ی خ ش شقه بکات، ده چته سهر هیه کی دیکه که هیچ په یوه ندی به وه ی پ ش خیه وه نه به ت. له کات کدا ههر یه ک له و به چوونا نه نه ک ته نها نا به کورت و هگوزه ر له سهریان بوهستین، به کو ههر یه که یان به ته نها په ویستییان به لکه یینه وه هیه، تا کو بگه یینه ده ره نجام ک و ق ناغ و ئه زموونی شاعیرانی تیادا له یه کتری جیا بکه یینه وه.

به ئه وه ی بتوانین ها ونزیکییه ک له نوان به چوونه کانی دروست بکه یین و خمان له نووسینه وه ی به چوون ودر هژدادی به پار زین، له چوارچیه کی گشتیدا ئه و به چوونا نه ی ده رباره ی شیعر و ق ناغه کانی شیعر ی کوردی و زمان له شیعر ی کوردیدا ده ریا نده به ت، له په هگراف کدا وه ک خیان ده یان نووسینه وه. نووسهر ده نووسه ت؛ ههرچ نه ک به ت، شیعر ناتوانه ت په نا بباته بهر گه انه وه یه کی په خسانی نا شیعرییه ت، شیعر زاده ی کورت وچه ییه له ووی وشه و هسته و دا شتندا) ههروه ها به رده وام ده به ت و ده به ت؛ (زمانی شیعر ی ق ناغی پ ش هاتنی شاعیرانی هه فتاکان، له ده ربه یین ک نکریتی بووه. شیعر ی ق ناغی ده یه ی هه شتاکان و دوا ی هپه یین، ف می زمان تازه ده که نه وه. ده یه ی هه شتاکان ده به ت ته سهره تایه کی تازه به گه انکاری شیوه و ناوه ه کی شیعر و ئه ده بیاتی کوردی. و ژه ی پا به ند گه را ووه له کزی ده کات و له بری بهرگری به ره و جوانکاری زمان هه نگا و ده نه ت.

ق ناغی ئه ده بی هه شتاکان خه تکوژ نه وه ی دوو ده یه ی پ ش خیه ی بووه) ئه مانه به گشتی به چوونی نووسهرن له باره ی ئه زموونی شیعر ی کوردیه وه، که ده ریده خه ن نووسهر ئاگایه کی که می له م رک و ق ناغه کانی شیعر ی کوردی هیه. به ام بهر له وه ی له سهر ئه و به چوونا نه بوهستین، سهره تا با باس له وه بکه یین که به چ تی به کی ئه ده بی، شیعر زاده ی کورتی و چه ییه له دا شتن و وشه و هسته دا؟ شیعر به چی ناتوانه ت په نا بباته بهر گه انه وه؟ هه به ته مه به ستمان هگزه ی گه انه وه یه له شیعر دا نه ک گه انه وه ی په خسانی نا شیعر ی، وه ک ئه وه ی نووسهر ده ی به ت؟ ههر زمان نه ک شیعرییه تی گه انه وه ی تدا نه بوو، نه زمانی په خشانه، نه زمانی چه به ک و همان، به کو گه انه وه یه کی ئاساییه، وه ک گه انه وه ی حیکایه ت نه ک و چه به ک کی ک نی

کوردەوارییانە. لەم ژانرەدا، تەنھا چییەتی گۆڤا نەوێ گەرنگە نەك چۆنیەتی گۆڤا نەوێ.

[illegible]

ئیدی شتەك نیه به ناوی (گەڵەهەوی پەخشانی نا شیعی) چونکە
زمانی پەخشان، خەڵای زمانەکی شیعییه و ئەگەر ئەو زمانە نەبێت،
ئەوا پەخشانی هونەری و قسەکردنی ئاسایی، هیچ جیاوازییهکیان
نابێت. شیعەر زادهی کورتی و چەپەییە لە وشە و ڕێستە و داڕشتندا، چ
مانایەکی هەیە؟ دیار کە نووسینەکی لە بارە ی ئەزموونی
ئەنجەرەو هەیە، دەبوو ئاگاداری ئەو بوا یە کە ئاخێ قەسیدە ی
(زەوان) زادهی کورتییە لە وشە و ڕێستە و داڕشتن؟ ئایا نووسەر خاچ
و مار و دەر بەندی پەپوولە و ڕەنگدانی خوێندتەو؟ لاوکی هەڵبەجە ی
خوێندتەو؟ ئایا ئەمانە زادهی کورتین لە وشە و ڕێستەدا؟ بێگومان
ئەم بێچوونە، نەك هەر هەڵە و نالەژیک ی و نا بابەتییه، بەڵکو بێ
ئاگایەکی گەورەشە لە ئەزموونی شیعی کوردی کە لای ئەو نەو هەیە
دەبینرێت. هیچ ژانرێك وەك لە سەرەو هەش ئاماژەمان پێداو، وەکو
شیعەر ڕووبەرێکی گەورە و سنوورێکی کراو ی نیه بێ نووسین و
گوزارشتکردن و دەر بێین. شیعەر نە زادهی کورتییە، نە کەمی وشە و
ڕێستە، بگرە لە زەر کاتدا، خودی شاعیریش ناتوانێت با ڕانسی نێوان
زمان و وشە ڕابگرێت و لە کوێ مەبەستی بوو، لەوێ کەتایی بە
شیعەرەکی بێنێت. شیعەر، ڕادان نیه، کە ئەندازە و قەبارە و
ڕووبەری بێ دیار بکەین.

به داخه وه له زو ئه مه دا، چونكه شيعر به ئادان ته گه يشتوو ين، ئيدي وا ده زانين شيعر ده نووسين، نهك شيعر بمانووس ته وه. سهرنج بدهن، هه ميه له ديمانه و گه توگه ي به ناو هه ندك شاعيردا، باس له وه ده كه ن كه ته كست كييان به گه رانيب ته ك نووسيوه به ته وه ي بيكا ته گه راني، شيعر كييان به ئا نا نووسيوه، به نياز ن شيعر كه به ئايلاني كوردي و شنگال و عه فرين و مه رگي ته م و ته و بنووسن. ته م جه ره

گوزارشتکردنه له شاعر، وهك ئهوه وايه جلوبه رگك لای بهرگدرووك به
 اادان بدهی. به ناو شاعیر ههیه، ئهمم وویداووك وووده دات، دواي
 چه ند كا تزم روك، شاعر كی به خهیا ی خای ب ده نووسیت. له
 سهروبه ندى ههشی تیر رستانی داعش ب سهر شنگال و جین سايدکردنى
 ئزیدیه كان، سهدان به ناو شاعرم خو نندنه وه كه له كاردانه وهی ئه
 وویداوه دتهز نه نووسرا بوون، ئه مانه هه موو شتوك بوون ته نها شاعر
 نه ب. ئهمه په یوه ندى بهو تگه یشتن و به ااداندانه ی شاعر ههیه،
 كه دیار له تیف و ز رانی تر پ یان وایه ده ب شاعر كورت و كه م وشه و
 وو بهر و سنوور كی هه ب. شاعر زاده ی ساتك، كه خودی شاعیریش
 ده سه لاتی به سه ره وه نییه.

ئیدی نه ده توانیت كات و سات، نه ده توانیت ئه ندازه و شوه ب شاعر
 دیار بكات. شرك ب كهس له دیمانه یه كدا ده ت: (كه شهید خا ه
 شه هاب هاو كانی له لایهن به عسه وه گیران، من شاعر كم ب یان نووسی،
 به ام كات هه مان ئهو ت كك شه رانه له س داره دران، نه متوانی یهك
 وشه شیان ب بنووسم) ههنگه ئهمه په یوه ندى شاعر و دهروونی شاعیر و
 زه مه نی نووسینی شاعرمان، ز به جوانی ب ده ربخات. نووسهر كه باس
 له ئه ده بیاتی سه باح هه نجه ده كات، ده بوو بزانت كه ز وان و ز
 ت كستی دیکه ی ئهم شاعیره، هه نگدانه وهی هه ناسه یه كی قوو و در ئی
 شاعرین، نهك كورت ب كی كه می وشه و سته. ئهم ج ره تگه یشتنه ب
 شاعر، ههچ ئه رزش كی نییه ته نها قسه كردن نه ب. هه به ته زمان له
 شاعری كوردیدا، به پ یی ئه و ق ناغه ك مه لایه تی سیاسیه ی شاعری
 تیایدا نووسراوه، گ لانی به سهر داها تووه. شاعری دواي اپه یین،
 وهك شاعری پشش اپه یین نییه له ووی ه ما و گوزارشتكردن و
 دنیا بینیه وه. له شاعری پشش اپه ییندا، شاعر ده بوو به زمان كی
 نا استه وخ، گوزارشت له ئازادی و سه ربه ستی بكات، به ام ئهمه دواي
 اپه یین نام نیت. كه سمان لاریمان له وه نییه، كه زمانی شاعری كوردی
 به پ یی ئه زموونه كان گ لانیكارى به سهر داها تووه، به ام به ب وای
 من، ئه وهی دیار له تیف نووسیویه تی، پویستی به هه وهسته كردن و
 لك دانه وه ههیه. چونكه وهك خو نه روك، ج روك له ت كه و پ كه ی و
 ب ئاگاییم له زمانی شاعری كوردی لای نووسهر بینى.

به یه له سهر ئه و ب چوونا نه ده وهستین كه تیایدا باسی زمانی شاعری
 ق ناغه كان ده كات. سه ره تا ده پرسین، كامانه شاعیرانی هه فتاكان؟
 ب چی ناوی نه ه ناون؟ به ب وای من، نووسهر جیاوازی له ن وان شاعری
 هه فتاكان و شاعیری هه فتاكان ناكات. ئه وهی له م ئووی ئه زموون و
 ق ناغه كانی شاعری كوردیدا ههیه، شاعری هه فتاكانه، چونكه شاعیرانی
 ئه و ق ناغه، ز ربه ی هه ره ز ریان و (ئه گهر نه ل م هه موویان) زاده ی
 نیوهی دووه می شهسته كانن. واتا ئه و شاعیرانه ی له هه فتاكاندا

دهرده كهون وهك (فهرهاد شاكهلى، له تيف هه مهت، عه بدو پا پەشوو، شرک بکەس، جهلالى ميرزا کهريم) و گهلکى دیکهش، له نيوهى دووه مى شهسته کان و پشوو تریش، شيعريان نووسيوه. ئهم شاعيرانه چونكه شيعره کانيان له هه فتاكاندا، چاپ و پااو ده که نه وه، ئيدى زرجار به شاعيرانى هه فتاكان ده ناسر. له کاتکدا شرک بکەس و پەشوو، له کتايى شهسته کاندا، هه ريه که و کمه هه شيعرکيان پااوکرد ته وه، جهلالى ميرزا کهريم، له په نجاکاندا شيعرى نووسيوه، ئهمه له لايهک، له لايهکى تره وه، هه فتاكان وهك زهمه نى مژووى و قناغى شيعرى، ناچته نو چوارچوهى ناساندنکى مژووى ديارىکراوه وه، له بهرئوهى (سه ره تاي هه فتاكان تاكو هه ره سى کوه و تنامه ئازار) قناغک و له (دواى هه فتا و شه شيشه وه تاكو پاين) قناغکى دیکه يه که ئه ویش قناغى خامشى و هه ستانه وه و ئه ده بى بهرگريه.

هه ر خو نه رك شيعرى ئه و دوو نيوه ده يه بخو ئته وه، زه به ئاسانى درك به و جياواز که و تنه وهى شيعرى کوردى له و دوو ده يه ده کات. پا يه ئه وهى هه يه شيعرى هه فتاكانه نهك شاعيرانى هه فتاكان. ئه وهى ده چته نو زهمه نى مژووى و فيزيکيه وه، شيعره نهك شاعير.

ده کرک شاعيرکى هه فتاكان، له ئاستاشدا شيعر بنووسا، که و اتا ده کرک به و شاعيره پاين شاعيرى هه فتاكان؟ شتک نييه به ناوى شاعيرى قناغکى ديارىکراو، ئه گه ر وابا ئستا ده بوو که س نالى و مه حوى و جهلالى ميرزا کهريم نه خو ئته وه. شاعيرى دا ه نه ر، شيعرى استه قينه، سنوورى زهمه ن و شو ن ناسا و به ره مه مى هه موو زهمه نک. پا يه ئه وهى هه يه شيعرى هه فتاكانه. نووسه ر له درژهى وتاره کهيدا ده نووسا: (ده يه هه شتاكان، ده پا ته سه ره تايه کى گرنگ پا گ انکارى له فم و ناوه کى شيعرى کوردى و وژهى پا به ند گه را (مه به ستى ئه ده بى بهرگريه) وو له کزى ده کات و له برى بهرگري وو له جوانکارى ده کات.

ئه ده بى هه شتاكان خه ت کوژ نه وهى دوو ده يه پشخا يه تى) له استيدا، هيج قناغکى شيعرى کوردى، به قه د ده يه هه شتاكان، هه گرى و ژهى پا به ند گه را و گو تارى بهرگري و مانه وه نييه. ده يه هه شتاكان، يه ککه له و قناغه مژووى و ئه ده بيا نهى، که شيعر تيايدا ده پا ته ه نگدانه وهى هه م ه رجکى سه ختى سياسى و کمه پا يه تى و نه ته وه يى کمه گه ي کوردى. شيعر له و قناغه دا، هه گگى زمانکى نا استه وخ و سيمبوليه. همز وهك ه گه زك ناوه کى شيعره کان پکده ه ن. ئهم قناغه، که به قناغى خامشى و سته مى سياسى و نه ته وه يى داده نر، شيعر تيايدا نهك هه ر له بهرگريکردن له شوناس و مانه وهى نه ته وه دوور ناکه و ته وه وهك ئه وهى ديار نووسيوه تى، به کو شيعرى بهرگري

چتر و قوو تر و به هتریش ده بت. لهم ق ناغدا، چونکه شاعر به زمان کی ساده باسی شش و شاخ و پشمرگه و نه ته وه و ئا نا کات، ئیدی نووسەر و ده زان ت و ژهی پابه ندگه را نام ن ت. له کات کدا هه تا چند سا کیش دواي اپه ين، ئه ده بی بهرگری و و ژهی پابه ندگه را، ووبه رکی گه وهی له ئه زموونی شیعی کوردی گرتبوو. زمان له و ق ناغدا، سوود له ته موثر و سیمبول و نا وونی وچ کردنه وه ده بین ت. واتا به زمان کی نا استه وخ، گوزارشت له پرسه نه ته وه یی و نیشتمانی و ششگ یه کان ده کات.

ئه وهی نام ن ت، و ژهی پابه ند گه را نییه، به کو ش وازی ده رب ين و گوزارشتکردنی ئه و و ژه پابه ند گه رایه یه، که له زمان کی استه وخ وه، ده بت ته زمان کی نا استه وخ. هیچ کات ک و ژهی پابه ند گه را و ئه ده بیاتی بهرگری، له ن و نه ته وه یه ک که ژر دهسته و چه وساو هیه، ک تایی نایه ت.

ده یه ی هه شتا کان، نازانم چن خه تکوژ نه وهی دوو ده یه ی پش خ یه تی؟ ئه و ده یه (واتا هه شتا کان) توانی ئه زموونی (کامه ران موکری، جه لالی میرزا که ریم، جمال شارباژیری، شکرک بکهش، په ش و، ئه نوهر قادر، فه ره اد شاکه لی) بس ته وه؟ ده یه ی هه شتا کان، نو که ره وهی زمان و ف می شیعی کوردی نییه. ئستاش ف م و زمانی ز به ی شاعیرانی کورد، فرسه خ ک له زمانی گ ران دوورنه که وت ته وه. ل ره دا، به پویستی ده زانم له سه ر ئه وه بوهستم، که ه نگه مه بهستی (دیار له تیف) له و ب چوونه، ئه زموونی (سه باح ه نجه در) بت که به ف م و زمان کی نو له ز وانه وه ده ست پ ده کات و تا ئستاش به رده وامه.

به ام ده ب ئه وه بزانی ئه زموونی ه نجه در، ئه زموونی هه شتا کان نییه، به کو ئه زموونی هه موو ق ناغدا کان و ئه زموون کی به رده وامه. ئه م شاعیره که ز وان له نیوهی دووه می هه شتا کان ب او ده کاته وه، مانای وای نییه شاعیری هه شتا کانه، مه گه ر ئستا ئه م شاعیره، له هه شتا کان زیاتر، پ له وزه و تین و تاوی شیعی نییه؟ ئه مه له لایه ک، له لایه کی تره وه، ئه زموونی سه باح ه نجه در به هیچ ش وه یه ک ناچ ته ن و چوارچ وهی ئه زموونی شیعی هه شتا کان به گشتی، ته نانه ت ناوانی ئه م شاعیره به (ته لیعییه کان) به ب وای من هه یه و پویستی به استکردنه وه یه. چونکه هیچ شاعیر کی ته لیعییه کان و ده یه ی هه شتا کان، نه یه توانی به و ف م می ئه و شاعر بنووس ت. ئینجا ئه وه گرنگ نییه که خو نه ران (به خ شمه وه) له شیعه رکانی ده گن یا خود نا؟ ناوانی ئه م ئه زموونه له چوارچ وهی شیعی ته لیعییه کانه دا، به ب وای من هه یه کی م ژووی و ئه ده بییه. وه ک چن که سان ک (ز وان) به مانه شاعر ده زانن، له کات کدا قه سیده یه کی در ژه و گوزارشت له توانا و هه ناسه در ژی ئه م شاعیره له نووسینی شاعیردا ده کات.

ئەگەر زىۋان ۋە مانە شىعر بىت، ئەوا شىۋىكى جياۋاز نىيە، چۈنكى شىۋىكى بىكەشيش ۋە مانە شىۋى نوۋسىۋە. ئەزموۋى ۋە نەجدەر، نە پەيۋەندى بە ھەشتاكانەۋە ھەيە، نە بە ۋە ابردوۋ، نە ئىستا، ئەم ئەزموۋە بەردەۋامە.

من پىشتىش گوتوۋمە، تاكو ئەو دىنباينىيە جياۋاز و زمان و فەمە جياۋازەش بوۋى ھەبىت، ئەزموۋەكەش بەردەۋام دەبىت. بىيە بە شىۋەيەكى گىشتى، دەيەي ھەشتاكان، نەك خەتكۈزۋەنەۋەي دوۋ دەيەي پىشۋوتىر نىيە، بەكۋ شىۋى ئەو قەناغە لە ۋوۋى گوتار و ناۋە ۋە تەنەت فەمى شىۋىشەۋە، جياۋازىيەكى ئەۋتەي لەگە شەستەكان و ھەفتاكان نىيە. بگرە گوتارە شىۋىيەكەشى درۋىژكراۋەي ھەمان گوتارى نىۋەي دوۋەمى ھەفتاكانە، بە فەمەكى جياۋاز. زمانى شىۋى لە قەناغە ھەشتاكاندا، دەبىتە زمانكى ناۋە ۋە ھەمەك و مانا بەرگرىي و شىۋىشگەيىيەكان و ۋەنگدانەۋەي نەبوۋى ئازادى و ژيانى ژىر دەستەيى، گوتارى سەرەكى ئەو زەمەنەيە تاكو ۋاپەيىن. لە دۋاي ۋاپەيىن و بە تايەش شىۋى دۋاي دەيەي دوۋەزارەكان، زمانى شىۋى چ لە ئاستى دەربىيىن و چ لە ئاستى فەمە و ناۋە ۋە كدا، تا ئەندازەيەكى زىر بە ھەا و بە مانا دەبىت.

لە دۋاي ۋاپەيىنەۋە، ۋەبەرەكى گەۋرەي شىۋى لە سەر دەستى ئەو نەۋەيەي خەي بە نەۋەي نوۋ و دۋاي ۋاپەيىن دەناسىنىت، بىش و بە مانا و مىللىيەنە دەبىت. تەنەت كەسانەك جياۋازى لە زىۋان قسە و شىۋىش ناكەن. ئەم گەۋەلاۋىيە لە نوۋسىنى شىۋىدا، ترازانەكى گەۋرە لە زىۋان شىۋى و خۋەنەردا كە دەيان ساۋ بوۋ بە تاسەۋە شىۋى دەخۋەندەۋە، دروست دەكات و تا سەرەنجام بەۋە دەگات دەزگاكانى چاپ زىر بە منەتەنە بنوۋس (تكا يە شىۋى) چاپ ناكەيىن. دۋاي ۋاپەيىن، زمان و فەمە شىۋى كوردى نەك نوۋ ناكىتەۋە، بگرە ۋەران و تەلخ دەكرىت. تەنەت بەشەك لەو شاعىرانەي دەنگى دىارى ھەفتاكان و ھەشتاكان بوۋن، دەكەۋنە كاۋىژكردنەۋەي خەيان و نوۋسىنى ھەندەك دەقى سادە و ساكار، بە ۋادەيەك كە خۋەنەر دەيانخۋەندەۋە، توۋشى شەك دەبىت كە ئەم شاعىرانە، دۋاي ئەزموۋنەك لە شىۋى، ئەم قسە سادەۋ بە مانايانە، بە ناۋى شىۋى بەاۋ بىكەنەۋە.

سەيىرى فەيسىۋو كەكانىيان بىكەن؟ لە دۋاي ۋاپەيىنەۋە، شىۋى كوردى ئەگەرچى بەرە و سەبىشەكت دەچەت و چىتر ۋەنگدانەۋەي ۋاقىيە كەمەيەتى و سىياسى و نەتەۋەيەكە نىيە، ئىدىيەيەمەك لە شىۋىدا نامەنىت. بىيە پەيۋەندى شىۋى و خۋەنەر بە گىشتى، كەتايى دىت و بە دەگمەن دەقەكى ھۈنەريانە و بابەتيانە دەبينىن بە ناۋى شىۋى، لە ئىستادا، گەۋەان بە دۋاي شىۋى ۋەستەقىنە و شاعىرى رۇئا جياۋاز،

له نـو دنيای شـواو و بـ مانا بوونی شیعی کوردیدا ئەستەمه. بەـام ئەمه مانای ئەوه نیه شاعیری به توانا بوونی نهـبـت. چونکه بیرمان نهـچـت، تاریکایی چهـند نوتهـك بـت، هـشتا ههـندـك شت ههـن لهـو تاریکایهـدا دهـرهـوشـنهـوه.

ستراتیژییه تی ناو نیشان، یان کـدی ناو نیشان؟!

تهـوهـرهـی دووهـمی وتارهـکهـی دیار لهـتـیف، لهـ بارهـی ستراتیژییه تی ناو نیشان لهـ ئەزمووـنی شیعی سهـباح هـنـجـهـردا. بەـام لهـ پهـراوـزی ئەو باسهـوه، نووسـهـر بهـ گشتی لهـ بارهـی ناو نیشان و پهـیوهـندی ناو نیشان بهـ ئەدهـبیات و چهـمکی ناو نیشان بهـ گشتی دهـدوـت. بهـ بـواـی من، ئەوهـی لهـ ناو نیشانی شیعی هـنـجـهـردا ههـیه ستراتیژییه نیه، بهــکو کـدی ناو نیشان، چونکه ههـموو ستراتیژییه تـك (درـژخایهـن یان کورت خایهـن) لهـ پـناو ئاماـنجـکه و تهـواو دهـبـت، بـیه کـدی ناو نیشان هـستـه، لهـ بهـر ئەوهـی بهـ گشتی ناو نیشان لهـ شیعهـکانی ئەم شاعیرهـدا، کـد ئاـمـزن و چهـندان مانا و دهـلالهـتی زمانهـوانی و واتایی شاراوهـیان ههـیه. دیار لهـتـیف لهـ سهـرهـتاوه، لهـ بارهـی ناو نیشان هـوه دهـنووسـت: (ناو نیشان لهـ پایه گـرنگهـکانی ژیا نه، بازا و دام و دهـزگا کان، سوودمهـندی سهـرهـکـین لهـ تابلـ و ناو نیشان هـکان. ناو نیشان زمانی ناساندن و بهـرچاو و وونیه، بیر لهـوه بکهـوه ناو نیشان نهـبـت، شارهـکان دهـکهـونه چ تهـنگهـژه و دژواریهـك؟) ئەمه تهـنها دیوـکی ناو نیشان، نهـك ههـمووی. کـشـهـی نووسـهـر لهـوه دایه، دیوه ناشرین و چهـواشهـکـراوهـکهـی ناو نیشان نابـینـت، که چ هـh

به سەدان جار ووبهـووی ئەم بهـلا دابـردـه بوومه تهوه. جارـکیـیان له ههـولـهـر، ناو نیشانی کتـبـخا نهـیهـکم لهـو کتـبـخا نهـی دهـکهـونه پشت پارـزگا وه کهوته بهـرچاو، له ژـره وهی ناو نیشان هـکهـی نووسیـبووی: (بـ فـشـتنی ههـموو جـره کتـبـیـکی ئەدهـبی) که چی کاتـه پرسیاری کتـبی (گـراـن و ئەدهـبی ئینگلیزی) م لـکرد که (عومەر

مه‌عرو به‌رزنجی) نووسیویه‌تی، له وه‌امدا خاوه‌نی کت‌بخانه‌که گوتی: نیمه.

پرسیاری کت‌بکی دیکه و دووان و س‌یانم ل‌کرد، هر نه‌یبوو، له‌وه‌امدا پ‌مگوت: ئهم ناو‌نیشان‌ه زل و گشتیه چیه له کت‌بخانه‌که‌ت داوه؟ ئه‌گەر ئهمه‌ت نه‌نووسیا‌ه، د‌نیا‌ه نه‌ده‌ها‌تمه کت‌بخانه‌که‌ت. خاوه‌نی کت‌بخانه‌که، ته‌ریق ب‌وه، ب‌ده‌نگ و ب‌وه‌ام مایه‌وه. ئهمه نموونه‌یه‌که له‌وه‌ی که ئ‌ژانه ب‌وبه‌ووی ده‌بینه‌وه و تیا‌یدا ب‌یکلام و ناو‌نیشان‌ه‌کان فریومان ده‌ده‌ن. گرفتی دیار له‌تیف ئه‌وه‌یه، که کوردستان به‌ئوروپا ت‌گه‌یش‌تووه، ب‌یه‌پ‌ی وایه ناو‌نیشان و ه‌ما‌کانی ها‌تووچ و ئاراسته‌ی ب‌یشتن و تایت‌ی شو‌نه‌گشتی و تایبه‌تیه‌کان، لای ئ‌مه ب‌کی گ‌رنگ ده‌بینن. له‌کا‌ت‌کدا ب‌وام وایه به‌پ‌چه‌وانه‌وه‌یه. دواتر ده‌کر ب‌پ‌رسین، ئهم ج‌ره ناو‌نیشان‌ه، چ په‌یوه‌ندیان به‌ناو‌نیشانی ئه‌ده‌بی و ده‌قی شیعریه‌وه هه‌یه، ئه‌گەر مه‌به‌ست (شت گوتن) و در‌ژداد‌ی نه‌ب‌ت؟ ده‌ب‌ب‌زانین، ناو‌نیشان وه‌که‌چه‌مک‌که‌ له‌دونیای ئه‌ده‌بدا، جیا‌یه له‌که‌ناو‌نیشان وه‌که‌چه‌مک‌که‌ له‌دونیای ئهم‌ی مادی و سه‌رمایه‌داری فریوده‌رانه‌ی مر‌ف، که هه‌موو ئامانج‌کی قازانج‌کردنه له‌په‌نای چه‌واشه‌کردن و هه‌خه‌ه‌تاندنی خه‌که‌ب‌یه‌ئه‌و ب‌یه‌ئ‌ه‌ی ناو‌نیشان به‌گشتی له‌که‌ما‌گانی دیکه هه‌یه‌تی، یه‌که‌له‌سه‌دی ئه‌و ب‌یه‌ی له‌ن‌و ئ‌مه‌دا نییه.

نووسه‌ر له‌وتاره‌که‌یدا به‌رده‌وام ده‌ب‌ت و ده‌نووس‌ت: (ده‌ق به‌ب‌ناو‌نیشان ته‌واو که‌نا‌ب‌ت، ناو‌نیشان پوخت‌کردنه‌وه‌ی ده‌قه‌ب‌وشه‌یان گ‌ر، به‌فه‌رام‌ش‌کردنی ناو‌نیشان نا‌ته‌واوی ده‌که‌و‌ته‌ده‌ق، ده‌کر له‌ناو‌نیشاندایه‌دوای مانای شیعریدا ب‌گه‌ب‌ین) له‌استیدا، ئهم تی‌ره و ئهم ت‌گه‌یش‌ته‌ی نووسه‌ر ب‌ناو‌نیشانی شیعری، ب‌هه‌موو شاعیر‌که‌ده‌ش‌ت (سه‌باح ه‌نجده‌ر) نه‌ب‌ت، که نووسه‌ر له‌باره‌ی شیعرو ناو‌نیشانی شیعری له‌ئهم‌وونی ئه‌وه‌وه‌ده‌دو‌ت. له‌شیعری ئهم شاعیره‌دا، گه‌وره‌ترین هه‌ه‌ده‌که‌ین، ده‌ق پوخت‌بکه‌ینه‌وه ب‌ناو‌نیشان. به‌هیچ ش‌وه‌یه‌که‌و به‌هیچ ج‌ر‌که‌، شیعره‌کانی سه‌باح ه‌نجده‌ر، پوخت‌نا‌کر‌نه‌وه له‌ناو‌نیشاندایه‌ئهمه‌یه‌که‌م، دووهم، له‌ئهم‌وونی سه‌باح ه‌نجده‌ردا به‌گشتی، ناو‌نیشان یه‌که‌یه‌کی دا‌ب‌او له‌ده‌ق و په‌یوه‌ندییه‌کی ئ‌رگانیکی و باب‌ه‌تی ئه‌وت‌ی به‌ده‌قه‌وه نییه. خو‌نهر ده‌توان‌ت ناو‌نیشان له‌شیعری ئه‌و شاعیره‌دا، وه‌که‌ئامازه‌یه‌کی زمانه‌وانی و باب‌ه‌تی سه‌ربه‌خ‌بخو‌ند‌ته‌وه.

ناو‌نیشان لای ئه‌و، ج‌ر‌که‌له‌ده‌ق‌کی دیکه‌ی جیا له‌ده‌ره‌وه‌ی فه‌زای

شيعره كه. ئه وهى به يه كترىان ده به ست ته وه، پوخت كردنه وهى ناوه ئه ك نيه، به كو دوو ووبه رن كه هه گرى دوو تيمهى جيان. ب وانا كه م له شيعرى هيج شاعير كدا، هه ندهى ئه زموونى سه باح ه نجه در، ناو نيشان دا ب او ب ت له ده ق. له ئه زموونى ئه م شاعيره دا، ناو نيشان ب ئه وه نيه بزاني شاعير چى ده ب ت، چونكه شيعر، خانوو، ناو نيشانى ده رگا نيه، تا ل يه وه بچينه ژووره وه، به پ چه وانه وه ناو نيشانى شيعرى لاي ئه و، به ماناي ده ق كى ديكه و ئا مازه يه كى ديكه شيعرى، كه ده ش به ته نها له ده ره وهى فه زاي شيعرى بيينر ت و بخو نر ته وه. ئه م ت گه يشته ب ناو نيشان، له شيعرى هاوچه رخ و م د رنه دا شو نى نا ب ته وه. دواتر، ئه گه ر له شيعرى هه ر شاعير ك، ناو نيشان ده ره چه يه ك ب ت ب چوونه ن و ده ق و ه نگدانه وهى ناوه ب ت، ده ق ب ت، ئه و له ئه زموونى سه باح ه نجه دردا، ناو نيشان ده لاله ت كى ديكه هه يه و بگه ر ز رجار پاراد كسيش ده كه و ته وه. ب نموونه: له شيعرى (چاوه وانى ت كشكاو) دا، شاعير ده ب ت: _

به ووخسار كى پ شادييه وه...
ووبه ووى ئا و و ته كه م وه ستاو م...

سه رنج له ناو نيشانى شيعره كه بده ن، چه ند گوزارشت كى نا ئوم دى و ه شبينا نه ده گه يه ن ت، كه چى كه ده چينه ن و شيعره كه، يه ك است شاعير گه مه يه كى زمانه وانى و واتايى هه نده قوو و هونه ريانه ده كات، ئه وهسته ه شبينيه بوونى نام ن ت. ئيدى نازانم چ ن ناو نيشان پوخت كردنه وهى ناوه ب ت كى شيعره له ئه زموونى ئه م شاعيره دا؟ و راي ئه مه ش، چاوه وانى كردار كى هه ستى و سايك ل ل ژى مر قه و به ك تا نا يه ت، ئه گه ر ده ره نجامى چاوه وانى يه كه به ديوى ئه ر نى يان نه ر نى نه زانين، به ام شاعير، سته يه كى شيعرى هه نده جوانى له دانه پا هه ردوو وشه ي (چاوه وان) و (ت كشكاو) دا دروست كردوو، كه ئستاتيكايه كيان به ناو نيشانى شيعره كه داوه. له شيعرى كورديدا، سه دان و هه زاران وشه ي چاوه وانى هه يه و ده شب ت، به ام چاوه وانى ت كشكاو، گومان ده كه م بوونى هه ب ت. ز ر جار ده گو تر ت: _ (ئه وه نده چاوه ب م كردى ل ل لايى به چاو م داها ت، مر دم ئه وه ندهى چاوه ب ت بكه م، له چاوه وانى تا سو م بووه وه، چاوه وانى مر دن كى له سه ر خ يه) به ام نه مبيستوو كه س ك ب ت: _ (چاوه وانى ت كشكاو) به هه مان ش وه له شيعرى (خ دركان دن) دا، شاعير ده ب ت: _

ما ندوو بووم به ئاشنا بوونى يه كه مين نه نى..

له ن وان دركان دن ونه نيدا، پاراد كس كى گه وهى واتايى و

زمانه وانى هه يه. چونكه هه موو نه نيههك دژ به دركاندنه و هه موو دركاندن كيش، هه هه ندى نه نى بوونانهى خى نام نى. ناونيشانى شيعره كه، ده ليلات له ئاشكرائى ده كات، به ام ده سپكى شيعره كه، باس له ئاشنا بوون به نه نى ده كات. ئهم ج ره له دانانى ناونيشان و ده سپكى چوونه ن و ده قه شيعريه كاندا، گه مه يه كى واتايى و زمانه وانى شيعريه و شاعير به ئاگايه كى قوو هه و به مه به ستى سه رقا كردنى هزرى خو نه ر له به ستنه وهى به ده قه شيعريه كاندا، ده يكات. ئهمه ج ره له په يوه ندى پاراد كسانهى ناونيشان به ده سپكى شيعريه وه، له چه ندين شيعرى ديكه ش ده بينر ت. وهك: _

گاي جادويى

ئه وهات...

من چووم...

يا خود: _

ئاو نهى ده ستى گورگ

له بير كردنه وه يه كى پاكيزه يى و ئه فسانه ييدا...

يا نيش: _

گورگكى ئاشتيخواز

ئهم ناونيشان و ده سپكى چووونه ن و ده قه كان، ده كر وهك دوو تيمهى جياوازي شيعرى بيانخو نينه وه، كه هيج په يوه نديه كى با به تى و ئرگانبيان به يه كه وه نه ب ت. پاكيزه يى، هاودژى گورگه كه ه ما يه ب نده يى و كوشتن و خو ن، سه دان نموونهى ديكهى له وش وه يه ش له شيعرى ه نجه ردا هه ن. ئهمه ده لاله ته له وهى كه گوزارشتى (كور تكدنه وهى ده ق له ناونيشان و چ كردنه وهى ماناي ده ق له ناونيشاندا) وهك ئه وهى ديار ده ي ت، تگه يشتن كى هه يه به تا يبه تيش له ئه زموونى شيعرى سه باح ه نجه ردا، كه ناونيشان له شيعرى ئه ودا، ه نگدانه وهى ناوه كى ده ق نيه. ئهمه به و مانايه نا، ناوه ك و شيعر له يه كترى جياوازين، به كو به و مانايهى هه ر يه كه يان هه گرى گوتار و مانا و ئاماژهى تا يبه ت به خ يان. نوو سه ر ه ندهى له سه ر ئه وه ده وه ست ت، كه ناونيشانه كانى شيعرى ئه و شاعيره (د خوازو مه يلخوازن) يا خود (تاك وشه يى و سته يين) يا نيش (نام و باون) ه نده نه چ ته ن و قوو لايى هه ندى واتا و مانا له ناونيشانى شيعره كاندا. واتا ته نها ديوه زمانيه كهى ناونيشانه كانى بينيوه و ديوه ناوه كه كهى له بهر هه ر هه كار ك ب ت فه رام شكر دووه.

له ردا با له سه ر ئه وه بوه ستين، ب چى ناونيشان له ئه زموونى شيعرى

سه باح هنجدهردا، يه كه يه كي جياوازه و دهكر وهك دهق كي سهر به خ ببنر؟ بچي ناو نيشان له شيعري ئه ودا، ئا زه و هه ند جار يش نام؟ له استيدا، ئه مه په يوه ندي به بووني واتا ييانه ي ناو نيشانه وه هه يه له دهره وه ي دهق. به و مانايه ي له پا ده ق ي شيعريدا، خو نهر ده توان ت ناو نيشان يش وهك دهق كي ديكه ي شيعري ببنر. ب نموونه:

ناو نيشاني (له كتبخانه ي بابه تاهيري هه مه دانيدا) له يهك كاتدا چه ندين ده لاله تي مژووي، فهره نكي، پرسيار يي، كمه يه تي هه يه. هه به ته كه سمان له سهرده مي بابه تاهيردا نه ژياوين تا بزاني ن كتبخانه ي هه بووه يا خود نا، به نام ناب ئه وه مان بيرچ ت كه بابه تاهير، همزي سهرچاوه ي شنبيري و فهره نكي كوردييه، چونكه مژووي شنبيري كوردي، له شيعره وه ده ست پ دهكات و بابه تاهيري ش يه كه م شاعيري كورده كه شيعري نووسيوه. كه واتا ئاماره كردن به بابه تاهير، نا استهوخ گه انه وه يه ب سهر مژووي فهره نكي كورد، هاوكات بابه تاهير وهك شاعيرك، مرڤ كي يه كجار هه ژار و نه دار و ب لانه بووه و ژيان كي ز ر ساده و نه بوونيانه ژياوه، لره وه ش بابه تاهير ده ب ته همزي ئه و ژيانه ساده و پ نه هامه تي و نه بوونييه، كه به گشتي شاعيران تيايدا ده زين.

بابه تاهير، همزه ب نووسيني شيعر، كه واتا لره دا شاعير شك و گه وره ي شيعر پير ز اده گر ت. له لايه كي ديكه وه، خودي ئه و ناو نيشانه ئه و پرسياره لاي خو نهر ج د ت كه له كتبخانه ي ئه ودا چي دهكر ت؟ مه به ست ي شاعير چيه؟ گريمان ئه گهر ئه و ناو نيشانه له دهره وه ي دهق، وهك تيمه يه كي جياواز بخو نر ته وه، ناب ته دهق كي شيعري سهر به خ؟ ئه و له دهق كي ديكه شيدا، بابه تاهير وهك ناو نيشان كي ديكه ي جيا به كارد ن ت.

له شيعري (دهستنووس كي تازه د زراوه ي چوارينه كاني بابه تاهير) ديسان وه بابه تاهير وهك ناو نيشاني شيعري ئاماده يي هه يه، به نام ئه مجاره يان به واتاي ديكه. له هه ردوو شيعره كه دا، بابه تاهير وهك دوو سيمبول و دوو ئاماره ي مانا و ناو نيشاني جياواز به كارها توون. له ده ق دووه مياندا، بابه تاهير ئه مجاره يان ده ب ته همز ب مژوو كي بزتر و درينتر. به دهر ب ين كي تر، ئه گهر له ده ق ي (كتبخانه ي بابه تاهيري هه مه دانيدا) ئه مه له به رده م كتبخانه يهك دابين (كه كتبخانه سهرچاوه ي زانست و مه عريفه يه) ده ش ئه و كتبخانه يه، جگه له به ره مي بابه تاهير خ ي، كتبي ديكه شي تدا ب ت، به نام له ناو نيشاني دووه مدا، دهستنووسه كه هي خودي بابه تاهير خ يه تي. بگومان دهستنووسيش، به ره مي هزر و دنيا بيني مرڤه. واتا

جارکی دیکه شاعیر سیفه تی دانایی و شنبیری ده داته وه پا
با به تاهیر، به ام به گوتار کی دیکه وه. واتا ئه مجارهیان مژووی
فه رهنگی کوردی، له ئاستی مژوویی و نه ته وه ییدا، دورتر ده بات.
به و پیهی ده ستنووس، مژوو، زمان، هزره.

ئه وهی بمان زرتیش جگهی سهرنج بوو له و ناو نیشانهدا، ئه وه بوو که
ئه و شیعره و رای ئه وهی له سهرش وازی چوارینه، به ام به زمانی
نازاد نووسراوه. که ئه مهش گانان کی دیکه یه به ئاراستهی خاسیه تی
نوی شیعری له ئه زموونی ئه و شاعیره دا. بیه له ئه زموونی
هه نجه رددا، ناو نیشان ده لاله ت کی دیکه یه هیه وه ئه وهی ده روازه یه
بت ب چوونه ن و ده ق. دواتر ئه گهر له ناو نیشانددا، بمانای
شیعری بگه یین، که واتا ئه مه له بهردهم ده ق کی شیعری زیندوو
دانین، چونکه کات شیعری هه موو مانا کانی خای له ی ناو نیشانه وه
به یان ده کات وه ئه وهی دیار ده ییت، که واتا چ پویست به خو نه وهی
ده قه که یه؟ ئه مه که سهره تا مانای شت کمان زانی، شن و که وکردنی
بچیه؟ له استیدا وه ک باسمان کرد، ئه م تانینه ب ههر
شاعیر ک و ب ئه زموونی ههر شاعیر ک لژیکی و بابه تی بت، ئه و ب
ئه زموونی سه باح ه نجه رد، ب ئاگایه کی گه وره یه له شیعری ئه و.
نووسهر له لکدانه وهی به ش کی ناو نیشانه کان که و ت ته هه وه. ب
نموونه له باره ی ناو نیشانی (سای سفر) دیارده نووسیت:

(له و قسه سهرزار و سواوانه وه رگه راوه که ده گوتر بت سعاتی سفر)
به ام به ب وای من، نووسهر ده بوو ئه وه بزانت که (سعاتی سفر)،
نه ک ههر قسه یه کی باو و سهر زاره کی و سواو نییه، به کوزر تایبه ت
و شاراوو و دیاریکراویشه، چونکه ئه م ده ربینه، ته نها له زانستی
سهر بازی و له شه دا ده گوتر بت و ک د کی تایبه ته. جگه له بارودخی
شه و ئه وانه ی له به ره کانی شه دان، ک سعاتی سفر به کار دانت؟
هاوکات شاعیر سای سفری نووسیوه که له ووی واتاوو جیاوازه له
سه عات. استه هه ردووکیان پوانه ی مژوویی و زه مه نین، به ام سای
سفر دا هه نراوه و نه ک وه ک سعاتی سفر که هه بووه وه ههر ده شم دانت.
به ام با پرسین نووسهر ب چی باسی ناو نیشانی (ئا هه نگی سای مردنی
داینه س) ی نه کردووو که یه ک که له ناو نیشانه کم و نام و
ده گمه ن و پ و اتاکان؟ ئایا سای داینه س ریش له قسه باوه کانی سهر
زاری خه ک وه رگه راوه؟ یان دا هه نراو کی شاعیره؟ له باره ی زوانیش،
دیار ده دانت:

(زوان ناو نیشانی هونه ری و ئاره زووبه ر نییه و نام یه) لره دا
ده رده که و بت، که نووسهر شیعری ئه م شاعیره، له چوارچیه و هاوشیه
شیعری ههر شاعیر کی دیکه ده بینیت. چونکه خو نه ری شاعر له نه وندی
ئه ده بی کوردیدا به گشتی، به دوای چژی شاعر و جوانی و نه و

هونه‌ری وشه‌یه، نه‌ک پرسیار و گومان و بیرکردنه‌وه، ب‌یه له به‌رایی
هه‌موو شت‌کدا، له شیعردا به دوا‌ی چ‌ژدا ده‌گه‌ت. په‌یوه‌ندی له‌گه‌
شیعر له سهر ئه‌و بنه‌مایه‌یه که شیعر‌کی خو‌نده‌وه، چه‌ند هاوش‌وه‌ی
خواردن‌ک چ‌ژی پ‌ به‌خشیوه. دروست وه‌ک ئه‌وه‌ی ههر (گه‌ده) که پ‌ب‌ت
ته‌واو، ئیدی ئه‌و خ‌راکه ته‌ندروسته یان نا، کاریگه‌ریه‌تی لاوه‌کی به
سهر ته‌ندروستییه‌وه هه‌یه یان نا، ئه‌مه گرفت نییه. ب‌گومان ئ‌مه
ده‌زانین چ‌ژ له هه‌موو ده‌ق‌کی ئه‌ده‌بیدا خاسیه‌ت‌کی هونه‌ری گرنگه،
به‌لام چ‌ژ هه‌مووشت نییه له شیعر و وشه و گوتندا. ده‌ش‌ شاعیران‌ک
هه‌بن وه‌ک (ه‌نجدهر) که ئه‌وه‌نده‌ی شاعیری پرسیار و بیرکردنه‌وه و
دروستکه‌ری امانی شیعریانه بن، لای خو‌نهر ئه‌وه‌نده چ‌ژ و
ئاره‌زووخوازی به‌لاوه گرنگ نه‌ب‌ت. ز‌وان ناو‌نیشان‌کی ئال‌ز و و پ‌
مانا و نو‌شه ب‌ سهرده‌مه‌کی خ‌ی و به ئ‌ستاشه‌وه ز‌وان یه‌ک‌که له‌و
وشه نا فره‌ه‌نگیانه‌ی که باو نییه. بگره ز‌رینه‌ی خه‌ک ههر
واتاکه‌شی نازانن.

ئ‌مه اها‌تووین هه‌میشه ناو‌نیشانی ده‌ق لمان جوان و ساده و
مانسیانه ب‌ت. ئه‌و سهرده‌مه‌ی شاعیر ناوی ئه‌و ک‌مه‌ه شیعرییه‌ی
ناوه (ز‌وان) شاعیرانی دیکه ناوی ک‌مه‌ه شیعرییه‌کانی خ‌یان ده‌نا
(ته‌مه سپیه‌کانی وح و دووکه‌ و گهرمنه‌بوونه‌وه و ههرم‌ن) و گه‌ل‌ک
ناو‌نیشانی دیکه‌ش. ئایا ز‌وان به‌ه‌راورد له‌گه‌ ئه‌و ناو‌نیشانه،
نو‌ و ئاماژه‌یی تر نییه؟ که‌واتا ئاره‌زووبه‌ریانی چی؟ ناو‌نیشانی
شیعری لای ه‌نجدهر، ههر له‌ز‌وانه‌وه تا سهره‌تا وشه بوو، ج‌گه‌ی له
سهر وه‌ستان و قوو‌بوونه‌وه‌یه، ناو‌نیشان له شیعری ئه‌ودا،
ده‌روازه‌یه‌ک نییه ب‌ چوونه‌ن‌و ده‌ق، به‌ش‌کیش نییه له بینای شیعری
ده‌ق، به‌کو ده‌ق‌کی جیا به له‌ده‌ره‌وه‌ی ده‌قه شیعرییه‌کان. واتا
ده‌توانین ئه‌و ناو‌نیشانه شیعریانه، وه‌ک به‌ش‌کی جیا له‌ت
پ‌گ‌گرافای ده‌قی شیعری ئه‌و ببینین. ئه‌م سهربه‌خ‌یه‌ی ناو‌نیشان، که
ده‌ره‌نجامی ئاگایه‌کی گه‌وره‌ی شیعرییه، ج‌ر‌ک له‌ ده‌لاله‌ت‌کی شیعری
سهربه‌خ‌ی به ناو‌نیشانه‌کان داوه.

ناو‌نیشانه‌کانی (سهره‌تا وشه بوو، تاج سهر گران ده‌کات، مردوو‌ک
ئاگای له هه‌مووانه، زمانه‌ م‌میا کراوه‌کان) ئه‌مانه له ئاستای بینا
هونه‌ری زمان و دا‌شتن و ‌سته‌سازیه‌وه، ‌سته‌ی سهربه‌خ‌ن. ناو‌نیشان
لای ئه‌وشاعیره، به ئاگایه‌کی ز‌ری هزری و ‌ش‌نبیرییه‌وه کاری له
سهر ده‌کر‌ت. له ناو‌نیشانی شیعره‌کانی سه‌باح ه‌نجده‌ردا، چه‌ند
خه‌س‌ه‌ت‌کی شیعری هه‌ن و ج‌ر‌ک له‌ ک‌د ئام‌زی له ناو‌نیشانه‌کاندا
هه‌یه. ههر دیارترین ئه‌و خه‌س‌ه‌تانه‌ش، پرسیاره وه‌ک به‌ش‌ک له‌ مانا و
ت‌کستی شیعری، ب‌ نموونه: (مردوو‌ک ئاگای له هه‌مووانه) ئه‌م

ناونيشانه، ناونيشاننكى ئااا زه و ههگگى ججرك له پرسياره. مردووگ چن ئاگاي له ههمووانه؟ كچن ئه و ههمووانه؟ ههنگه ئمه وا بزانيں ئه و ههمووانه ئمهين (وهك ئه وهى ديار نووسيويه تى) كه چى كه شققهى ناونيشانه كه دهكهين، بهر مانايهكى ديكهى شاراو، له دهره وهى ئه و مانايه دهكهوين كه ب ناونيشانه كه مان ههيه. مرقف كه مرد، له ووى فيزيكى و جهستهيه وه نامننت و تواناي درككردن و ههش و بينينى له دهست دهدات، به نام ئه و مردوو ههك ههر سيفه تكى زيندووى له لايهن شاعيره وه پ دراوه، به كو له سهرووى درككردنشه، چونكه ئه و مردوو و ئاگاشى له ههمووانه. ئم ناونيشانه، ناونيشاننكى ناميه و ههگگى ججرك له دهلاله تى پرسياركردنه.

ئەو پرسیارکردنە، خو ئەر دائەبەت لە شیعەرە کە وای لە دەکات لە
بری چوونە نەو دەقی شیعرییەو، بە دوای کە دەکانی ناو نیشاندە
بچەت. مردووێک چەن ئاگای لە ھەمووانە؟ لە ھەوێش ئێمە، بەر
تەگەشتنەکی دیکە دەکەوین. لە کەمە گەیی ئێمەدا دەگوترێت: (مردوو
کان زیندوووەکان دەبینن و گۆبیستی قسەکانیان دەبن، بە ھەم
ئێمە ئەوان نابینن) زۆرجار کە سەردانی گۆبیستان دەکەین، بە
ھەستیارییەو ھەنگاو ھەدەنن، یاخود لە سەر گۆبی مردووکان
دانانیشین، چونکە پەمان وایە مردوو کە ئازاردە دەبن، یاخود کە
قسە یەک دەکەین، ئەوان گۆبیستی دەبن. ئەم دەربەینە، سەرچاوە کە
لەو کە لە پوورە ئایینییەو ھاتوو کە لە ئیسلامدا ھەیە. بە تایبەتیش
کە ئاین وەک ھەنگەزێک ئامادە یە کە گەورە لە گوتاری شیعری ئەو
شاعیرەدا ھەیە. کە چە دیارلە بارە ئەو ناو نیشاندەو (مردووێک ئاگای
لە ھەمووانە) دەنووسێت: (ھەنگە لە قسە یە نیتشە وەرگیرابێت کە
دەتێت خودا (مرد) بە بۆ وای من، ئەم ناو نیشاندە ھێچ پە یوە ندییە کە
بەو قسە بۆ مانایە نیتشەو نییە. ھەر خو ئەرێک بە وردی لە
ئەزموونی ھەجدەر ھەبێت، دەزانێت (خودا و ئاین) پەگە یە کە چە ند
بەرز و پیرێ زیان لای ئەو ھەیە. لە شیعری ئەودا، خودا نەک نامرێت،
بەکو سەرچاوە مانەو و بەردەوامی ھەموو شتێکی شە. کەم شیعری ئەم
شاعیرە ھەیە، ئاین، ئەفسانە ئایینی، کە لە پووری تیادا ھەنگ
نەدا بەتەو. ئەم قسە یە بە ھەموو کەس گونجاو بێت، بە ھەجدەر بە
ئاگایە لە شیعری ئەو.

پاشان ئەو (مردووہ) نہ ناسراوہ، ئەمە نازانین مەبەستی لەو مردووہ
 مرڤە یاخود بوونەوہر؟ ئەم شاعیرە لە ناوانی شیعەرەکانی و
 لە دەقەکانیشیدا، لە سەر زمان دەوہستێت. بۆ نموونە: (سەدو یەك
 شەو، ساڵی سفر، شەینی چل ساڵە، ساڵی مردنی داینەسەر) ئەم ژمارانە
 ژمارەیی ھەمەکی و بیرکاری نین، بەڵکو لە دنیا بینی شاعیردا، بۆ

مانا و دهر بـلـینی دیکه به کاردن که ئـمه پهی پـ نابهـین. له بارهی ناویشانی (شهـی چـ) ساـه، نووسـه ده نووسـت: (هـنگه ئهـو شهـه، جهـنگـکی که تـواری بـت، ئهـو شهـه دهـروونی و جهـنگی سارد بـت، دهـشکرـت مهـبهـستی چـ ساـ کارکردنی شاعیریش بـت) شهـی چـ ساـه، پهـیوهـندی بهـ هیچ کام لهـو شهـهـانهـوه نییه که نووسـه دیاری کردوون. جارـ ئهـزموونی چـ ساـ کارکردنی شاعیر، گریمان نووسینی شاعر بـت، وهـك ئهـوهی ئهـو دهـیـبـت، ئهـمه ههـهـیه، چونکه ئهـزموونی هـنجدهر، لهـسـ دهـیه و نیو تـپهـی نهـکردووه، هاوکات شهـکی که تـواریش نییه، چونکه سهـباح هـنجدهر، لهـو شاعیرانه نییه واقع بنووسـتهـوه، تا کو مـژووی شهـهـکان بکهـته کهـستهی شاعیری، چهـمکی شهـی ساردیش باوی نهـماوه. لهـ استید وهـك خوـنهرـك وای بـ دهـچم، مهـبهـست لهـ ناویشانی شهـی چـ ساـه، تهـمهـنی فیزیکیانهی خـی بـت، لهـ شهـی ژیان و شهـی شاعیریشدا.

چونکه ئهـم شاعیره، ههر لهـ سهـرهـتای نووسینی شاعیرهـوه تا کو ئـستاش، بهـداخهـوه دژایهـتی دهـکرـت و هـت دهـکرـتهـوه لهـ نـو بازنهـی باودا، هاوکات دهـکرـ مـلملانـی خودی خـی وهـك مـرـفـکـیش بـت، لهـ نـو ژینگهـی ژیان و بووندا، بهـو پـیهـی لهـ مـلملانـیهـکی سهختی ژیان دابوو، چ لهـ ئاستی کهـسی، چ لهـ ئاستی کـمهـایهـتی. شهـی چـ ساـه ئهـگر ههـهـ نهـبم لهـ ساـی 2005 بـاوکراوهـتهـوه، شاعیریش لهـ ساـی 1965 لهـ دایکبووه، که واتا مهـودای زهـمهـنی و مـژووی لهـ دایکبوونی شاعیر، لهـگهـ زهـمهـنی بـاو بوونهـوهی کتـبهـکهـدا، چـ ساـی تهـواو دهـکات. لـرهـوهـش دهـگهـینه ئهـو دهـرهـنجامهـی که دانانی ژماره وهـك ناویشان بـ شاعیرهـکان، دانانـکی هـمهـکی و ماتماتیکی ووت نییه، بهـکو جـرـك لهـ پهـیوهـندی سایکـلـژی و ئهـنتـلـژی، لهـ نـوان ئهـو ژمارانه و ژیان شاعیردا ههـیه. ئهـو ژمارانه، ههریهـکهـیان کـدـکه نهـ تهـها ژمارهـیهـکی حیسابی. کهچی دیار لهـتیف لهـ بارهی ئهـو ناویشانانهی به ژماره هاتوون لهـ کـ شاعیری ساـی سفردا ده نووسـت:

(ئهم جـره ناوانانه ههـبوونه، تهـنانهـت هـگهـکانی بـ ناو شاعیری کلاسیك دهـگهـتهـوه، لهـ شاعیری کلاسیکدا، لهـ بری ژماره پیتی ئهـبهـدی بهـکار هاتوون) بهـ داخهـوه ئهـم نووسـهـره، جیاوازی لهـ نـوان پیت و ژماره ناکات. چونکه ناویشانه ژمارهـیهـکانی سهـباح هـنجدهر، هیچ پهـیوهـندییهـکان بهـ پیته ئهـبهـدییهـکانی شاعیری کلاسیکهـوه نییه. دهـکرـ لـرهـدا، کهـمـك لهـ سهـر ئهـوه بوهـستین. بـگومان پیت، مـرـفـمـکه که وشه پـکـدـنـت و وشهـش سته و ههـموو ستهـیهـکیش بـ ئهـوهی بـته ستهـی تهـواو، دهـبـ مانایهـك بگهـیهـنـت. که واتا پیت بهـشـکه لهـ بونیادی دروستکردنی مانا و گـلـینی مانا. بـ نموونه: پیتی (ب) دهـکرـ بهـ (باران، با، بهـهـز، بـن، بهـهار) بخوـنینهـوه، مانای

ههريهك لهه وشانه، جيان له يهكترى. پيتى(ت) دهكرى به (تارمايى، تىفان، تهخت، تهفروتونا) بخوئىنرتهوه، بهلام ژماره، بوونكى ميكانيكى و نهگى و ئه بستراكى ههيه.

ژماره (1) يهكه، تى ناتوانى بيكه يته (2) ژماره (1033) ههر ئهو ژماره يه و ناگى درت، ئه مه سهره تاييترين جياوازي نوان پيت و ژماره يه. كهواتا چ په يوه ندييه كى واتايى و بابته، له نوان ژماره شيعرييه كاني سه باح هنجدهر و پيته ئه بجه دييه كاني شيعرى كلاسيكى شاعيره كلاسيكه كان هه يه به يه به بواي من شيعرى سه باح هنجدهر، شيعرى خه يا نيه، وهك ئه وهى به شىك له خوئىنهرانى ئه زموونى ئه شاعيره تى گه يشتوون، بهكو شيعرى پرسيار و گومان و فيكر و امان، كه پرسيار لاي خوئىنهر دروست دهكهن.

خه يا به شىك له وهئى شيعرى و چى شيعرى، بهلام له ئه زموونى ئه شاعيره دا، پرسيار، هزر و امان، به شىكن له تگه يشتنى شيعر نهك ئستاتىكا و چى. ئه مه كده پرسيار ئامزانه، دهق وهك دهقكى زه مهنى و مژوويى دههههتهوه. چونكه ههر كاتىك خوئىنهر به ماناي دهقك گه يشت، ئيدى ئهو دهقه له ئاستى خوئىنهنه وه و بينيندا كى تايى دت. به يه ماناي شيعرى به شىك له بونيادى دهقى شيعر، كه زه مهن و شوئىن نا ناست. وهك ئه وهى كه ئستاش زىر شيعرى نالى ههن كه په به ماناكانيان نابردت. كه سهرنج له ناو نيشان له شيعرى سه باح هنجدهر دهدين، بهر دهلاله تى جياوازي مانا و گوتار دهكهوين.

بى نموونه: ناو نيشانى (تاج سهر گران دهكات) ئه مه پرسياره مان لادروست دهكات كه بى چى تاج سهر گران دهكات؟ مه بهست له تاج چيه؟ شاعير لهم ده ربى نهيدا، نااستهوخ، هخه له ئه قى سياسى دهگرت. تاج هه مايه بى دهسه مات، دهسه مات و به وه بردنيش له بنه هتدا، هه گرى هه زاره ها كشه و ئاى زين، ئه وانى له پايه دهسه ماتيشن، هه ميشه دهكهونه بهر نه فرهت و تى وانينى ئه وان، كه واتا تاج ئهو خى شيه ختيه نيه كه هنگه كه سانىك خهونى پى وه ببينن، بهكو سهرچاوهى ئاشووب و نه هامه تى و نا ئاسووده يه. له لايه كى ديكه وه، گهر له ووى زمانيه وه سهرنج له وشى (دهكات) بدين، ده بينين ئه مه وشه يه كارى نه بردووه، ئه مه ش وهك هه مايهك كه تا ژيان و مرقايه تى ما بى، كه سانىك ههن تاج له سهر ده نى و خهونى پى وه ده بينن، بى ئاگا له وهى ئهو تاجه چهنده سهرگران دهكات. له شيعرى (گه هپان بى ناو نيشانى جهنگه كانه وه) شاعير چهنده ناو نيشانىك ده نووست كه ده توانين وهك تيمه يه كى شيعرى جودا بيان بينن. ئه مه دهقه، له چهنده ناو نيشانىك به بى تى كستى شيعرى پى كهاتووه. واتا خوئىنهر ده توانى وهك دهقكى شيعرى دا بى و سهر به خى، له دهره وهى دهقى شيعرى بيان بينن. ئه مه ش خى له خى دا ئهو بى چوونهى ديار هت

ده کاته وه که ده ت: (ناو نیشان پوختکردنه وهی ناوه کی ده قه، یا خود له ناو نیشانه وه له ناوه کی ده ق ده گین) چونکه له م شیعره دا، ئمه تنها له بهردهم چه ند ناو نیشان و سته یه کداین، به ب ده قی شیعی. هه ریه ک لهو ناو نیشانه ش، ماناو ده لاله تی خ یان هه یه و په یوه ندیدار نین به یه که وه. له م ده قه دا، ئم ناو نیشانه ده بینر ن:

له کاتی خیدا له قوو یایی دا هه ده له رزم.

په مبه ران به ج ره دوو د ییه که وه ووخساریان وه رگرت.

هه ل ک بووه وهی خا و ده ریای به هاژه یه.

ئه گهر ناو نیشان، به پوختکردنه وه و چ کردنه وهی ناوه کی ده ق بزانی وه ئه وهی نووسهر نووسیویه تی، ئه و لهو ناو نیشانه دا، مانای شیعی مانایه کی بهرده وامه وخو نه ر ناگاته ک تا مانای ده ق. ب نمونه: له کاتی خیدا، که نه بردووی اگه یاندنه، زه مه ن که دیار نه کراوه له ووی فیزیکییه وه. واتا خو نه ر نازان ت، ئه و کاته چ زه مه ن که. ئم زه مه نه زه مه نی نه و شیعر و زه مه نی نه و هزی شاعیره و په یوه ندی به زه مه نی فیزیکییه وه نییه. ئه و (کاتی خی) ه کات کی نه گه ی نه دراوه، ئم نه گه یاندنه، ک د کی پرسیار ئام ن دروست ده کات، که وا له خو نه ر ده کات بپرست (ئه و کاته ی که یه؟ دوا ی ئه وه چی و ده دات؟) هه میشه له ووبه ری شیعی نه جده ردا، ته رکردن نییه، واتا ئه و نایه و ت به خو نه ر ب ت ئم ده م، یاخود به خو نده وهی شیعره که بگه یته مانا، وه ک ئه وهی له به ش کی گه وره ی ووبه ری شیعی کوردی له دوا ی گه رانه وه ده یبینین. به کو کر کی شیعی ئه و له سه ر پرسیارکردن ده وه ست ت. بیرمان نه چ ت پرسیارکردنیش، کرده یه کی هزییه و امان و ته هزیینی ده و ت تا ده گه یته وه ئام ک یاخود هه ر پ ی نه گه یته. سه باح نه جده ر یه ک که لهو شاعیرانه ی، زه ر هونه ریانه گه مه ی واتایی به ناو نیشانی شیعره کانی ده کات. له یه ک کاتدا هزی خو نه ر په رت ده کات و ک ده کاته وه. ئه و له ناو نیشاندان شت ک به یان ده کات، به ئام که ده چینه نه و ده ق، به ر دنیا ی کی دیکه ی دیاواز ده که وین. له شیعی (هه وای دووهم) دا که له نامیلکه شیعی (سه ره تا وشه بوو) ب او ب ته وه، شاعیر ده ت: _

هه وای دووهم..

بابه ئاده م چ هه وای و ده نگ و باس ک له گه دایه ایبگه یه نه..

ههواي يه كه م..

زهوي ئاشقكي دهمدهميه..

ناتوان له بهرزايي مهحاي وخسارو ناوهكاني بير بتهوه.

دهمك ئاشقى زستانه.. دهمك بههار..

دهمك هاوين.. دهمك پايز..

ئه گهر به پاي ناو نيشانه كه بت، ده ب ئمه پشتر ههواي يه كه مان زانيب ت و له بهردهم ههواي دووهم دابين. شاعير ههواي دووهم مان پ ب بت، كه چي ههواي دووهم له سهره تاي شيعره كه دا بووني نيه. به كو باب به ئادهم ته نها ههواي يه كه م به ئمه ده بت. ئم ون كردهي ههواي دووهم، كردهي پرسيار و س راغ كردن لاي خو نهر دروست ده كات. ئه و هزره ي لاي د ن ته ئاراوه، ده ب ههواي دووهم چي بت؟ ئه گهر سهرنج له خودي اگه يان دني ههواي كه بده ين، ئه و به پاي ناو نيشان بت، ده ب شاعير خي بب ته اگه يان دكهر ي ههواي كه، و اتا له ده مي ئه و هوه ههواي كه ببيستين، كه چي ئه و خي داوا له باب به ئادهم ده كات چي هه يه ايبگه يه ن بت. باب به ئادهم ل ره دا، اي هه موو شتزان ده بين بت. له قورئاني پير زدا ها تووه: (خو اي گه و ره هه موو شت كي فري ئادهم كردووه) ئمه له لايه ك، له لايه كي ديكه وه، كات شاعير خي نايه و بت هه واي به ئمه بگه يه ن بت و باب به ئادهم اده سپر بت ئه و ئه ركه ببين بت و بب ته هه واي ده ر، ه نكه په يوه ندي به و هوه هه بت، كه باب به ئادهم خي ببين بت چي هه يه و چي ده گوزه ر له سهر ئه و زه ويه ي كه هه موومان دواي ف داني ئه و ب سهر ي، له سهر ي ده زين.

به مهش شاعير باب به ئادهم ده كات هه واهيده ر ك هه م به سهر مندا هه كانيه وه (مر ق) هه م به سهر زه ويشه وه كه ب ته شو ئني چ ئاشووب و ناشريني هه ك. ناوه ك له م شيعره و سهدان شيعري ديكه ي شاعير دا، نه كورت ده كر ته وه له ناو نيشان، نه په يوه ندي شي به ناو نيشانه وه هه يه. ههر خودي شيعره كه، وهك هه واي ته و او بووه وه اگه يان دراوه، زهوي ئاشقكي دهمدهميه و ههر جاره ي ئاشقى وه رز ك ده بت. سهرنج بدهن، كرده كه چونكه په يوه ندي به سو انه وي زهوي به دهوري ئه وه هه يه كه چوار وه رزه كان دروست ده بن، ئيدي شاعير به ئاگاييه وه، ب بزه ندي وه رزه كاني به دواي يه ك دا ها توو نووسي وه. و اتا نه يو يستوه ئه و ياسا فزيكي و گهردووني به له شيعردا ت كبدات كه بووني هه يه. ههر خا كي ديكه په يوه ست به و شيعره، كه ديسان وه ئاگايي شاعير له نووسيني شيعردا ده گه يه ن بت ئه وه يه، كه باب به ئادهم باسي زهوي ده كات. ه نكه خو نهر ان ك، ئمه ههر ته نها به گوتن كي ب كهوت و زمانه واني شيعري دابن، به ام ب من مانايه كي ديكه ي

هه به ته مژووی زهوی، پش مژووی ئاده مه. سهره تا پهروه ردیگار ئاسمان و گهردوون، دواتریش زهوی دروست کرد، پاش ئهم خو قاندانه، بابه ئاده می وهك یه كه م مرق له قو هه نا ئاراهه (هه مووتان له ئاده من و ئاده میش له خه) كه واتا به ئه وهی هه واهه كه ابگه ی نرته، سهره تا ده به ووداو كه وویدا به ته. ووداو لهو شیعره دا، دروستبوونی زهوییه، دواتریش ئهمه ده به ته هه واهه كه بابه ئاده م ایبگه یه نه ته. ئهم جه ره كه خستنه ی زمان و واتا، كه وت كه، یا خود هه ر ته نها گه مه یه کی به ئاگایانه ی زمان نییه له شیعره دا، به كه قوو بوونه وه و امانه به دیار زمان و بینا کردنی له شیعره دا. له ئهموونی هه نجه ده دا، هه میشه له نه وان ناو نیشان و ناوه كه کی شیعره دا، مه ودا یه كه هه یه كه وهك ووبه ره کی نه به ستراره ی نه وان ناو نیشان و ناوه كه ده بینرته. خو نهر له یه كه كاتدا ده توان ته له میانه ی ئه و مه ودا یه دا، ده كه به به ناو نیشه نه به ست ته وه و هاو كات له شی دابره ته، به مه به ستی خو ننده وه ی جیاواز و بینینی جیاواز له ووی واته وه. له ده قه کی دیکه یدا، كه ئهموون کی تازه ی ناو نیشانی شیعریه، شاعیر دوو وشه ی هاوشه وه ی یه کتری له ووی فیه وه، وهك گر یه كه به یارمه تی ئامرازی له كده ر، به یه كه وه ده نووس نه ته و ده یانكاته ناو نیشانی شیعره ی. ئهم جه ره له ناو نیشان، پاراد كه کسی ناو نیشانی نییه به نموونه وهك: (سارد/گهرم) (شیرین/تا) (ئازا/ترسنه كه) چونكه ئه و فیه مه له ناو نیشان هه بووه له شیعره كوردیدا، به كه جه ره كه له خستنه پا یه کتری دوو وشه، كه مانای ته واه جیاواز و دوور له یه کتریان هه یه. وهك ئهم ناو نیشانه ی خواره وه: _

فریو و فیه یو

فریشته ی دوو ووه

گه ران و گه ان

ئهم ناو نیشانه، ناو نیشان كه نین، كه وت كه کی زمانه وانیه ی دروستی کردبن. یا خود هه ر به هه وهس، شاعیر له خه وه، وهك ناو نیشان دیاری کردبن، به كه هه ریه كه یان هه گه ی جه ره كه له مانا و ئامازه ی زمانه وانیه و مه دلولین. ئه گه ر ناو نیشانی (فریو و فیه یو) وه ربگرین، ده بینین فریو، له فریودانه وه هاوتووه، واتا كه سانه كه به ئاسانی هه نكه فریوی سیاسی، كه مه یه تی، كه سی و تایبه تی بدرن، له لایه ن كه سانه کی دیکه وه، به ام (فیه یو) له فیه وه هاوتووه، فیه ییش به مانای دنیا یه کی سهر به ست، به كه ته و به ند، كه مرقه تیایدا پاشكه و

کځیله هیچ کهسک نه بټ و ځی بټ. ناویشانی (گځران و گځان) دهکځ بهوه لځکی بدهینهوه، که گځران گځانکاریهکی گهوره له شیعري کوردیدا کردوو زمانی ئازاد و شیعري ئازادی هڅنا ئاراهه. ناویشانی (ههکځان و ههکځران) هم دوو وشهیه، گهرچی له ځووی نووسین و ځنووسهوه، زځر لهیهکتری نزیکن و هاوشځوهی یهکترین، بهځام له ځگهی پټهکانی (رځ) تهواوی مانای وشهکان دهگځځت. ههکځان، به مانای لځسندن، لځی ههکځځنه، شتځکی لځ بستځنه به زځری، دوور له خواستی کهسهکه ځی، بهځام ههکځران، که به مانای ههځدان و بهرزکردنهوه دټ، کارځکی ځځکردهیی سهربهستییه و دهلالهت له سهربهځی خود دهکات، که ناچټته ژځر فشاری تهویترهوه. هم هارمځنیای وشهیه له دانانی ناویشان، گوزارشت له ئاگایی، سلیقه و هونهکاری سباح هځنجدهر له دانانی ناویشانی شیعرهکانی دهکات. ناویشانکځ، که تنها شوناسی شیعري تهوی پځ دهناسرځتهوه.

دواجار دهمهوه ځئماژه بهوه بدهم، گهلځک جار، کهسانځکی به ناو خوځنهری شاعر، گازانده له شاعیر دهکن که شیعرهکانی بځ مانان، ځځشی نازانټ چی نووسیوه. یاخود شیعرهکانی تهو شاعیره، چځژي ئستاتیکیان نییه. ههځبهته، منیش چځژ له شیعرهکانی سباح هځنجدهر وهرناگرم. بهځام من بځ چځژ شیعرهکانی تهو ناخوځنمهوه، بځ امان و بیرکردنهوه، چوونه نځو قووځایی زمان شیعرهکانی دهخوځنمهوه. تهو خوځنهری به دواي چځژي شیعرییهوهیه، دتوانټ شیعري شاعیرانی دیکه بخوځنځتهوه. گریمان با وای دابنځین شیعرهکانی بځ واتان، مهگر هر تهو زمانهی تهو، بهو هموو چځی و دهوځمهندییهوه له ځووی فرهنگ و چهک و دهر بځینهوه، ځی له ځیدا، خاسیهتځکی جوانی شاعر نییه؟ بځوام وایه، شیعرهکانیشی هرگز دابځاو نین لهو واقعی وهک مرځځک تیايدا دهژیت. بهځام سباح هځنجدهر، واقع ناگوازځتهوه نځو شاعر، بهځکو له نځو شاعردا، واقعځکی دیکه بهو پهیوهندیانه و بهو زیانه دندات. هځنجدهر، نځوانینځکی گوردوونیانهی هیه بځ شاعر، که تیايدا شاعر له قاوغی هیچ ئایدیایځکی ئایینی و سیاسی نابینټ. بگره شاعر گورهتره لهو چهکانه. بځیه به بځوای من، شتځک نییه به ناوی نهتهوهگریهتی و پاش نهتهوهگریهتی له شیعري تهو شاعیرهدا. تهوهی هیه مرځفه. مرځف له ههموشتځک گورهتره لای تهو خودا نه بټ.

سهرنج: _

*مهرج نییه تهو لځکدانهوانهی ئمه بځ شاعر و ناویشانی شیعرهکانی تهو شاعیرهمان کردوو، است و بابهتی بن و لهگه دنیا بینی شاعر

یهك بگرنهوه. بهككو تهنهاتانینی ئمهیه وهكو خوئنهرك.

*وتارهكهی دیارله تیف، له بهشی ئهدهب، له ماپه ی سهنگینی دهنگهكان، ئهرشیفی بابه تهكانی مانگی سڤت مبه رهیه، تكام وایه خوئنه ران بگه ئنه وه سهری و بیخوئنه وه، به مه بهستی تگه یشتنی زیاتر، لهو چه ند سهرنجه كورت و بچووكانه ی ئمه وهك خوئنه رك له باره ی نووسینه كهی ئه و نووسیومانه.

*دكتار فوئاد هشید، له كتبی (دهقی ئهدهبی، ئه دگار چژ به ها) كه سا ی 2007 دهزگای ئاراس بی چاپ كردووه، له وتار كیدا له لاپه ه 58، كه تایبه ته به شیعی سهباح هنجدهر، دهسته واژه ی ناو نیشان و ستراتیژی بهكاره ئناوه. واتا چوارده سا بهر له دیارله تیف، كه چی دیار له نووسینه كهیدا، به پهراوئزكی بچووكیش ئاماژه ی پ نه داوه.

*دوئذ 4/2، به كهوت وتار كی دیکه م له ماپه ی دهنگهكان، ههر له باره ی ئهزموونی سهباح هنجدهر، به ناوی (دهقی كراوه بنه ما و پراكٹیک، زوان به نمونه) كه (د سامان عزه ددین سهعدون) نووسیویه تی، خوئنده وه. نووسهر له م وتاره یه دا، گه لك لكدانه وه ی هه ه و دوور له دنیا بینی شیعی هنجدهر، له باره ی زوان دهخاته وو. ب نمونه: بوا ی وایه، پا ئنه ر كی سكسی و ئیر تیک ی له زواندا هیه، كه هنگدانه وه ی هه هندی دهروونی شاعیره، له كات كدا ئه وه ی له شیعی هنجدهردا وهك تیمه به های نه ب ت سكه. چونكه ژن له دنیا بینی سهباح هنجدهردا، یه كسان نییه به جهسته و سكس، بهكو به مانای ئه و په ی مر ف و مر فبوون دت، كه هیچ جیاوازییه کی له گه پیاو نییه. یاخود نووسیویه تی:

_ (زوان سهباح هنجدهره و نوا هاش ما ی ئه و) نووسیویه تی: (چیا به مانای ئه ندای زاو زی پیاو، دهشتیش به مانای ئه ندای زاو زی ژن) نووسیویه تی: (مندا دانی ژن مه بهستی ئه ندای زاو زی مپینهیه) كهس هیه هه ی هه هه سهر بكات، عهورهت و هحمی ژن له یه كتری جیا نه كاته وه؟ ته نانهت به هه له (زوان) یش گه یشتووه. وا دهزان ت زوان به و كهسانه دهگوتر ت كه پار زگاری له شو نه ئایینییه كان دهكهن و ده مئنه وه. له كات كدا مانای زوان، دیاره و پویست ناكات باسی بكه م، چونكه له م وتاره مدا ئاماژه م پ داوه. به داخه وه ئه م جره خوئنده وانه، نهك ههر له ئهزموونی هنجدهر نزیك نابنه وه، بهكو تگه یشتنه له شیعی ئه ویش، كه ئهزموون كی تایبه تی و هاوكات قورس و ئا زیشه. ئه م تگه یشتنه، له وه وه دت كه خوئنه رانك به هه مان ئه و میت د و تگه یشتنه ی شیعی شاعیرانی

تری پـ دهخوـننهوه، شیعرهکانی ئهم شاعیرهش دهخوـننهوه، بـیه
دهکهنه ههـهـی وههوه، که (چیا) به (چووک) ی پیاو بچوـنن. له
کاتـکدا (چیا) له شیعری سهباح هـنجدهدا هـما بـت بـ هـموو شتـک،
هـما نییه بـ سـکس، که به داخهوه بـته گرـی دهروونی نیوهی
کـمهـگهی کوردی زیاترا!

وا نذر سه ره تای 2021

سه دیق سه عید وا ندزی